

FOR NASJONAL FRIHET OC SOSIAL RETTFERDICHET

Hjelp oss over vårknipa ved å innbetale skyldig kontingent snarest

«8. Mai» kommer ut i Kristiansund N. — Postadresse boks 41. — Kontor: Nedre Enggate 20 IL. — Abonnementspris kr. 16,— pr. år, løssalgspri 40 øre. — Annonsepris kr. 0.32 pr. m/m. — Fåes i kioskene hver lørdag

Nr. 19.

Fredag 23. mai 1952.

6. årg.

Blir Tyskland et nytt Korea

De siste dagers utvikling er faretruende

Øytrale observatører i Nederland er foruroliget over de siste dagers utvikling i det tyske problem, og da særlig over den truende tone som er anslått av den østtyske regjering. Man minner om at en liknende tone dannet forløperen for de skjebnesvangre begivenheter i Korea for to år siden.

Man kvier seg for å tro at Moskva vil sette i gang en ny konflikt, da man er overbevist om at russerne er best tjent med en lenggere fredelig periode. Men Kreml er uberegnelig, sier nøytrale diplomater her, og det kan godt tenkes at man i Moskva av en eller annen grunn har funnet ut at det kan være vel verd å utnytte de vanskeligheter som lige te de vanskeligheter som de vest europeiske landene i øyeblikket te de vanskeligheter som de vesteuropeiske landene i øyeblikket kjemper med, først og fremst da den merkelige økonomiske utvikling på grensen mellom inflasjon og deflasjon, stigende priser g ofallende vareomsetning, dyrtid og økende arbeidsledighet.

Amsterdam: (Privat til 8. Mai)

Med Korea-eksperimentet som mønster, er det nær å tro at russerne vil avholde seg fra å gripe direkte inn i en eventuell konflikt mellom Øst-Tyskland og Vest-Tyskland. Men det er intet til hinder for at østtyske frivillige kan forsøke seg på aksjoner langs den vesttyske sonengrense, kombinert med mer eller mindre vepnede oppstander, generalstreiker og andre lammende aksjoner i Vest-Tyskland, hvor kommunismen er ganske sterk i Ruhrområdet. Men i alle tilfeller vil Moskva — det mener man å kunne fastslå med sikkerhet — holde seg i bakgrunnen. Derimot er det intet i veien for at de østtyske frivillige i et gitt øyeblikk vil kunne få hjelp både av tsjekkosllovakiske og polske frivillige. De store kinesiske transporter av «arbeidere» til Polen og Tsjekkoslovakia i de siste måneder, kan i virkeligheten være forflytning av kinesiske eliteavdelinger som under maske av frivillige kontingenter kan settes inn i eventuelle østtyske aksjoner mot vest. I denne forbindelse peker man på at den østtyske statsminister i sin tordentale nylig uttrykkelig nevn te at Øst-Tyskland ikke står alene, men støttes både av Polen, Tsjekkoslovakia, Russland og

ler ikke i Kremls — å utvide konflikten.

For de nordiske land vil denne situasjon skape nye vanskeligheter, ikke bare av politisk, men også økonomisk art, idet både Sverige, Danmark og Norge er sterkt avhengige både av eksport til Tyskland og av import fra Tyskland. Hertil kommer at Sverige på denne måte vil få en farlig — selv om lokal — konflikt tett inn på livet og vil måtte ta sin stilling til Atlanterhavspakten opp til ny og mer enn alvorlig overveielse.

I Nederland er man overbevist om at russerne ved å slippe løs en konflikt mellom Øst Tyskland og Vest-Tyskland vil oppnå det stikk motsatte av det de tilskiter. Så lenge de selv unnlater å blande seg inn i en slik konflikt, vil den vestlige FN-verden måtte få overtaket atskillig raskere enn

Russerne skaffer seg uran av god kvalitet fra Sachsen

Wien: Privat til 8. M.

Det foreligger sikre opplysninger om at russerne nå på løpende bånd skaffer seg uranmalm av god kvalitet fra Sachsen.

tilfellet var i Korea. Det er ikke på noen måte utelukket at de vestlige forsvarskrefter vil kunne feie hele kommunistregimet i Øst-Tyskland overenne. Det klage spørsmål er hvordan de russiske tropper i østsonen skal forholde seg. Hvis de skulle få ordre til å gripe aktivt inn — og støtte de tyske «frivillige» er faren for en utvidelse av denne teoretiske lokale konflikt overveldende.

Det er derfor slett ikke utelukket — mener man i Nederland — at den bebudede opprettelse av en østtysk forsvar arme vil kunne bli fulgt øyeblikkelig av en dramatisk kupp gjøring fra Moskva om at sånne like russiske okkupasjons tropper trekker seg tilbake fra Øst Tyskland. En slik manøvre vil med ett slag øke sympatiene for Russland i Vest-Tyskland til tross for at østtyskerne som tidlig får et offisielt forsvar. I virkeligheten har dette forster eksistert i lengere tid under maske av politi.

I det store og hele mener man at det ennå vil ta noen tid før situasjonen avklarer seg, men at de siste dagers utvikling er foruroligende.

De som dømmer og fordømmer

Filmen og de mørke kristne.

Formannen i Dansk indremisjon, på stor Bartholdy, er kommet til hårdt vær, og det er hans egne som angriper ham og dermed hele indremisjonens ledelse. Årsaken er at han har stillet seg positivt til film og kino. Man har tidligere gitt dem svar på tiltale, og da vi har atskillige av samme sort her i landet, kan det ha sin interesse å se litt på hva han sier.

Han minner om at selv radio til å begynne med ble møtt med stor skepsis, og at det også var en tid, da de troende ikke kunne benytte fly — noe som vi dog ikke har opplevet herav noen, og en prest har fortalt på va noen, og en prest har fortalt pastør Bartholdy at han måtte slutte med å bruke bil av hensyn til sine troende venner! I alt dette har de dog etterhånden skiftet mening og det er en ærlig sak. Etter å ha sett filmene «Nattevakt» og «Du skal elske» sier Bartholdy, at han tror at Gud kan bruke filmen i sin tjeneste og vel å merke som misjonsmiddel. Når den fremføres i kino, blir den sett av tusener som aldri ville falle på å gå i bedehus. Derfor må vi støtte de gode filmene.

Russerne forberedt på å gjøre innrømmelser om Tysklands østgrense

Geneve: (Privat til 8. Mai.)

Etter hva Deres korrespondent erfarer er Moskva i virkeligheten villig til å gjøre innrømmelser også med hensyn til Tysklands østgrense, den såkalte Oder-Neisselinjen, hvis dette kan bidra til å hindre at Vest-Tyskland slutter seg til Europahæren.

Saken er som kjent nevnt også i den siste vestmaktnote til Kreml, det USA, Storbritannia og Frankrike ikke anerkjenner Oder-Neisselinjen og forlanger at en fredsavtale om Tyskland også skal innholde en

Hroar Hovdens begravelse

Kaptein Hroar Hovdens begravelse foregikk under stor høy tidelighet fra St. Torfinns kirke på Hamar fredag den 16. mai. — Kirken var fylt av slekt og venner, og et veld av kranser og skjønne blomster fylte kirkens kor.

Pastor Gerhard Parthe forretet og mintes Hroar Hovden som den kjærlige familiefar, som mannen med det varme hjerte sine meningers mot og som gikk

i bresjen for alle som hadde det ondt. Mannen som var tro mot det som han følte sitt kald.

I kirken ble sunget Anders Hovdens: «Høyr kor kyrkjeklokka lokkar» og «Fagert er landet du oss gav» og ved graven Mathias Orheim: «Leid Milde Ljos»

Etter katolsk rituale ble det ikke foretatt noen kransepålegging. Marskalker var Forbundets nestformann, bonde Anders Hafskjold og bonde Per Lie.

Hemmelige forhandlinger mellom Spania og USA

Francoes stilling atskillig styrket — og forhandlingene vil bli langvarige og vanskelige

Madrid: Privat til 8. M.

Såvel det spanske utenriksdepartement som den amerikanske ambassader i Madrid Lincoln Mac Veagh har nedlagt forbud mot at det blir brakt noen som helst opplysninger fra de pågående forhandlinger om militære problemer mellom Spania og USA.

Forhandlingene føres som kjent fra fransk side av sjefen for den Blå Divisjon, som kjempet på den tyske østfront under den annen verdenskrig.

Man er forberedt på at forhandlingene blir langvarige og vanskelige. General Francoes stilling er etter amerikanernes informasjon blitt atskillig styrket i de siste måneder og Spania har ikke i den grad som tidligere bruk for den bevilgning på 100 millioner dollars som er avsatt til formålet av den amerikanske kongress. Det er bedre med mat i landet og turisttrafikken blomstrer som aldri tilforn. Høsten var utmerket i fjor og utsiktene for årets høst betegnes som ennå bedre. Spania har ennå levert store partier poteter til New York, hvilket den spanske presse har slått stort opp. De første 70,000 sekker poteter fra Spania kom som manna fra himmelen til New York, sier en korrespondent til en Madrid avis. Hvis vi hadde vært like tendensiøse i vår

Glem ikke sivilbefolkningen

Her får vi tilslutning

Thor O. Hannevig skriver i Morgenbladet:

Under «krigen» i Odalen fikk jeg en dag anledning til å følge manøvrene, og det var en fornøyelse å se hvor interessert mannskap og befal var og hvordan de med liv og lyst gikk inn for oppgavene. Det eneste som jeg ikke syntes om, var at krigen var så taus. Ingen skyting, intet smell av kanonoer eller luftvernsskyts. Ingen markering av bombenedkastning. Det må ha vært en nesten umulig oppgave for krigsdommerne og meget vanskelig for mannskap og befal blant de stridende styrker å forstå stridsdommernes avgjørelser.

Men det var i grunnen ikke det som lå meg på hjertet. Det var en annen og meget vesentlig ting som slo meg, nå som under krigen i 1940, nemlig den sivile manns nysgjerrighet og rådløshet under striden. Folk flest vet ikke hvordan de skal oppføre seg, heller ikke hvorledes de skal hjelpe sine egne og motarbeide fienden. Militærsambandets utmerkede blad «Folkhæren» har forlenget tatt denne viktige saken opp til debatt og jeg vil gjerne få slå til lyd for bladets forslag:

«Militære og økonomiske eksperter bør settes til å foreta et grundig forskningsarbeid av den forsvarsmessige betydning av at befolkningen på et okkupert område arbeider for okkupanten i en total krig. På basis av den analyse de sakkyndige foretar av våre innhøstede erfaringer fra krize: 1940 —

av kinesiske entreprenører som under maske av frivillige kontingenter kan settes inn i eventuelle østtyske stasjoner nok vest, i disse forbindelse peker man på at den østtyske statsminister i sin tordentale nylig uttrykkelig nevn te at Øst-Tyskland ikke står ale ne, men støttes både av Polen, Tsjekkoslovakia, Russland og China.

Den umiddelbare følge av en østtysk aksjon er i øyeblikket vanskelig å overse, men nøytrale observatører i Nederland mener at FN øyeblikkelig vil bli alar mert av vestmaktene og vil få til oppgave å sørge for at det gjen opprettes ro og orden i Tyskland. Dette vil kunne føre til liknende tilstander som i Korea, med kam per av like stort omfang, men be grenset til Tyskland, da det ikke ligger i FN's interesse — og hel

Admiral Kirk spår at kommunist-regimet i Kreml bryter sammen

New York: Privat til 8. M.

Den tidligere amerikanske ambassa dør i Moskva, admiral Alan G. Kirk som er kommet hjem bare for 6 måneder siden, sa på et møte i New York at kommunist-regimet i Sovjet-Unionen vil bryte sammen. Han anbefalte at den frie verden med vel vilje forsøker å forstå de russiske folks problemer. Intet politistyre kan i det lange løp holde friheten nede, sa admiralen, og intet politistyre kan holde liv i det uendelige i en aldrende diktator.

Admiralen sa at man allerede gjen nom lengere tid har registrert de dy pere strømninger som før eller se ne vil omstyrte kommunist-regimet. Som eksempler på myndighetenes red sel nevnte han forsøkene på å isolere sovjettroppene fra enhver kontakt med befolkningen i Europa. Man kan ikke håpe på noe opprør med det første, sa han, men vi må aldri glem me at de russiske folk er våre beste allierte i kampen mot kommunismen.

Sovjet-samveldet og vasallstatene følger jødene

New York: Privat til 8. M.

American Jewish Committee sier i en erklæring at jødeforfølgelsene i Sovjet-Unionen og vasallstatene blir verre og verre. Komiteen har utgitt en spesiell publikasjon som heter «Jødene bak jernteppet», hvor det anføres forskjellige doku mentariske bevis for forfølgelsene. Komiteen er en privat organisasjon som arbeider for å verne om jøde nes borgerlige rettigheter og troes frihet.

uran av god kvalitet fra Sachsen

Wien: Privat til 8. M.

Det foreligger sikre opplysninger om at russerne nå på løpende bånd skaffer seg uranmalm av god kvalitet fra grubene i Sachsen. For holdet er bekreftet av en høytstående sovjet-embetsmann som nylig er flyk tet til Vest-Europa. Den malmen rus serne bryter inneholder mellom 4 og 17 pst. uran. Malmen føres straks bort med tog til Russland. Malm brytningen sorterer under en sovjet organisasjon som heter Bismut-sel skapet og som ledes av folk i det hemmelige politi. Beria har det direkte øverste ansvar for selskapet og for atomenergi-programmet.

Lederen for grubeverksamheten i Sachsen er general Maltsev, som var en av Berias nærmeste medarbeidere under den annen verdenskrig og som dengang var generalinspektør for alle sovjetrussiske konsentrasjonsleire.

Arbeiderne ved grubene i Sachsen er fanger, om ikke i navnet, så i gav net. Arbeidet går døgnet rundt i tre sskift. De som slapper av blir straffet med opptil seks års fengsel for «sabotasje». 5 prosent av belegget i gruvene er kvinner.

Sverige øker sitt forsvar

New York: (Privat til 8. Mai.)

Amerikanske observatører sier at Sverige nå med «rasende fart» moderniserer sin arme og utstyrer det med hypermoderne våpen, som bl. a. øker feltartilleriets ildkraft. — Armeen utstyres med sikte på for svar i avsidesliggende og tynt befol kede strøk. Det svenske luftforsvar karakteriseres som det nest beste i Europa — etter det engelske. Samti dig arbeider svenskene overordent lig energisk for å få brakt mest mul ige av sin industri og sine forsvars a legg under jorden. Dette arbeide har svenskene holt på med i over 10 år og er kommet overordentlig langt. Svenskenes oppsiktsekkende reak sjonsdrevne fly «Den flyvende tøn» bygges således i en underjordisk fa brikk ved Linköping, beskyttet av solid granitt. I Karlskoga spyr Bo fors ut sine førsteklasses luftvern kanoner fra sine underjordiske an legg. I Eskilstuna arbeider Bolinder Munkteill under jorden med fremt il ling av motorer og maskiner. Under en vepnet konflikt vil en viktig del av Sveriges industri fortsette sitt arbeide under jorden «sålenge råstof fe ne kan skaffes».

Det er dette problem med råstof fene som i dag opptar svenskene sterkt og som kan bli av avgjørende betydning ved en revisjon av nøytra litetspolitikken, mener man i USA.

Den kjente senator Warren Mag nusson — som forøvrig er av svensk ett — føler seg overbevist om at Sverige før eller senere vil slutte seg til Atlanterhavspakten. En truende utvikling på det europeiske kontinent ja endog trussler av den art som i dag kommer fra den østtyske regje ring, kan bidra til å fremskynne de ne utvikling, mener amerikanerne.

maske av politi.

I det store og hele mener man at det ennå vil ta noen tid før situasjonen avklarer seg, men at de siste dagers utvikling er foruroligende.

Fechtlers rapport.

New York: (Privat til 8. Mai.)

Den sensasjonelle «rapport» som den franske avis «Le Monde» har of fentliggjort for kort tid siden og som avisen hevder skal være skrevet av den amerikanske admiral Fechtler, er — etter hva Deres korrespondent erfarer — et storstilt politisk falsk neri, som avisen har gjort seg skyl didig i for å fremme sin propaganda til fordel for et «nøytralt» Frankrike.

I New York uttaler man at USA under enhver omstendighet akter å forsvare Europa og at det ikke er et sant ord i påstandene om at man er forberedt på en evakuering av de ame rirkanske styrker i tilfelle av en rus sisk lynaksjon. For hver dag som går øker amerikanernes — og europeer nes — sjanse til å stanse russerne lenger og lenger mot øst. Disse sjan ser vil bli merkbart større så snart generalavtalen med Vest-Tyskland er undertegnet og grunnlaget for Europa hæren er lagt, uttales det her.

til å gjøre innrømmelser også med hensyn til Tysklands østgrense, den såkalte Oder-Neisselinjen, hvis dette kan bidra til å hindre at Vest-Tysk land slutter seg til Europahæren. Saken er som kjent nevnt også i den siste vestmaktnote til Kreml, idet USA, Storbritannia og Frankrike ikke anerkjenner Oder-Neisselinjen og forlanger at en fredsavtale om Tyskland også skal inneholde en be stemmelse om at Tyskland får tilbake mesteparten av de distrikter østpå som var tyske i 1933.

En kjent polsk historiker, dr. Mi lan Tyrowski, er nylig flyktet fra Warszawa og har søkt asyl i Sveits. Han har spillet en ledende rolle i det kommunistiske Polen og endnog fun gert som protokollsjeff i det polske utenriksdepartement. Han uttaler i Geneve at han er flyktet fra Polen fordi russerne forbereder et nytt for rederi mot Polen. En kommissær ved navn Tarow, som Moskva har sendt til Warszawa, har sagt på et møte med den polske president Bierut og marskalk Rokassovski at Stalin nå forlanger at Polen inntar en mer mo derat holdning i spørsmålet om Oder Neissegrensen. Tyrowski var selv til stede på dette møte i sin egenskap av protokollsjeff. Moskvas krav er at «saken skal hvile i ti år», hvilket fak tisk vil si at russerne er forberedt på å akseptere en annen østtysk grense hvis vestmaktene på sin side gjør inn rømmelser.

Samtidig opplyses fra vel underret

Hva avisleserne ikke fikk vite i Hildischsaken.

Eiendomsrettens svanesang.

Av Potemkin.

Den som skriver dette er fornøyet over de 90 betingede dager som lag mann Kristian Lunde — etter lag rettens kjennelse — redigerte som ens beskikkede del . . . Fordi vi til siktet skarpe (for skarpe) ordelag og etter anmodning hadde søkt å vareta

De nye innvandringsbestemmelser i USA

Washington: Privat til 8. M.

Representantenes Hus har med 206 mot 68 stemmer vedtatt et for slag om revisjon av de gjeldende innvandringsbestemmelser. Den vik tigste forandring er at det skal bli lettere for asiater å emigrere til USA, men man har også tatt med en passus om at man heretter skal kunne slippe inn personer «som har stått tilsluttet totalitære par tier». Man har inntrykk av at disse bestemmelser vil gå raskt igjennom også i senatet.

Imidlertid ventes et ennå mer vidtgående forslag fra Kefauver. — Dette forslag er ennå mer imøte kommende overfor personer som har stått tilsluttet nasjonale beve gelser i Europa under den annen verdenskrig.

en oldings lovlige krav på at en bo bestyrer og et direktorat ikke skulle kunne disponere hans, hans hustrus og deres arvingers eiendom som om eierne ikke eksisterte, og uten over hode å konferere med generalkonsul Hildisch — DENOFA's grunnlegger — og hans hustru . . . uten at de var dømt eller slått til konkurs. .

Kjennelsen og dommen vil skape mer enn et juridisk tankekors i vårt lands rettshistorie.

Lagmann Kristian Lunde er bedre enn sitt rykte etter Holtesaken! Han står nå ved korsveien. Han kan bli en stor og vis dommer! Eller han kan la seg begrave i krisejuss. Men Nor ges gamle lov og rett vil seire i ham. Han er en arbeidende dommer. Han har sans for humor! Han lærte me get av dette møte med motstøtet.

Vi lærte meget av den etter «fri gjøringen» allerede forbedrede nor sske rettsstat. Det håper Potemkin. Selvom sakens resultat er nedslåen de for eiendomsretten i Norge. Og for den menneskelige ukrenkelighet.

Dommere er ikke noe å rope hurra for blant Aftenpostens, Morgenbla dets, Morgenpostens, Dagbladets, Ar beiderbladets og Nationens lesere. .

Uten at syvsovere av sine aviser fikk vite noe særlig om hva saken egentlig dreiet seg om — kjempet tre eiendomsløse, dømte medlemmer av Nasjonal Samling i Hildischkomplek

set for gammel norsk rettsskikkis regler for omgangen med andres liv og eiendom. . . . Men vi skrev bevisst u-diplomatisk! Saken gjalt ikke noen Oslo-advo katers levestof. Det er fett nok! Sa ken gjalt bærende prinsipper for si vilisert liv. Behandlingen av Dietrich Hilditsch og hans hus var ikke sivilisert. — Sakens betydning for Norges retts liv, for rettssikkerheten ligger i at de dømte fikk statsadvokaten, retten og lagretten til å forstå dette. Vi som i all vår uformuenhet er gått foran i denne alvorstydne bærer skrammene med glede.

Potemkin.

Forbundskansler Figl i USA

New York: (Privat til 8. Mai.)

Den østerrikske forbundskansler Figl er kommet på et to ukers besøk til USA, hvor han drøfter problemet med den østerrikske fredstraktat med president Truman. Figl har uttalt at Østerrike ikke under noen omstendig het vil undertegne en separat-avtale med vestmaktene, idet en slik avtale automatisk vil splitte Østerrike i to deler.

og jeg vil gjerne la sia til yd for dia dets forslag: «militære og økonomiske eksperter bør settes til å foreta et grundig forskningsarbeid av den forsvars megnige betydning av at befolk ningen på et okkupert område arbeider for okkupanten i en total krig. På basis av den analyse de sakkyndige foretar av våre innhø stede erfaringer fra krige: 1940 — 45 bør det så utformes nye lover og instruksur for befolkningens opp treden under en eventuell fremtidig krig.»

Thor O. Hannevig.

Kalt vann i blodet

Den russiske vitenskap er ikke mindreverdig.

Den russisk fødte dr. Eugene Rabi nowitch, som er redaktør av de amerikanske atomvitenskapsmenns tidsskrift, har i en tale i Chicago kom met inn på den kritikk og mistro, som hele verden over er uttalt over for russiske meddelelser om viten skapelige resultater som er oppnådd av russiske vitenskapsmenn. Han ut talte at denne mistro i mangt og me get er uberettiget. Den russiske vi tenskap har rike tradisjoner og forsk ningen står fullt på høyde med andre lands. Han advarte amerikanerne mot å betrakte russisk vitenskap som noe mindreverdig. Den unge generasjon av vitenskapsmenn i Russland har gode arbeidsforhold og de arbeider både flittig og målbevisst. Selvom mange av den siste tids påstande om at Russland var «først» på snart det ene og snart det annet område kan være overdrevne, er det dog en kjens gjerning at Popov benyttet elektriske bølger til både telegrafi og telefoni før Marconi og at Yablochkofs elektriske glødelampe var oppfunnet lenge før Edison oppfant sin.

Opperasjon sult.

Det uavhengige danske blad «Infor mation», København, skriver om Ma laya-krigen hvor man skal ha brukt kjemiske stoffer mot avlingene.

— Det er lett nok for alle verdens deler å gi gode råd om human krigs førsel. Å overholde humanitetens reg ler overfor oppfaniserte jungelkri gere, som anser det for en seier å lok ke fredelige plantasjeiere og mine ingenierører i bakhold, er sikkert svæ rere.

Men engang sluppet løs, vil de onde ånder ikke kunne manes ned i flasker og esker igjen. Griper man til krig mot nytteplanter i Malaya, vil man før eller senere få sine egne kornmar ker svidd av, se sine egne sukkerroer, hageplanter og busker visne — for en gang anvendt rykker midlene inn bl. de uendelige krigsmidler, og kje miske krig er en kjensgjerning. Det er i alle fall en risiko, som ikke kan avvises med, at man jo også en gang hadde giftgass som krigsmiddel og oppga det igjen.

Tillates dette, setter man noe i gang som en vakker dag vil overgå atom bombekrig i fryktelighet — en «Ope rasjon sult» mot hele menneskeheten, og den såkalte siviliserte verden vil være den mest sårbare.

Gjør i k k e mot andre hva du vil at de skal gjøre mot deg — for de res smak kunne være en annen. Bernhard Shaw.

Redaktør
Arvid B. Arntzen

Forretningsfører
Per Kvendbe

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Tredjemanns rett er vår rett.

For en menneskealder siden var det slik, at med vårbrytningen kom arbeidskonfliktene, som altfor ofte førte til streik og lockout eller omvendt. Det var den tids form for den kalte krigen, og som alltid under krig, så gikk den likeså meget ut over den helt uvedkommende tredjemann som utover de stridende parter. Men tredjemann hadde intet å skulle ha sagt. Organisasjonene var hellige dyr, som tredjemann måtte gå utenom.

Tiden etter okkupasjonen har vært forskånet for store arbeidskamper i vårt land. A-regjeringen og LO har arbeidet i den skjønneste forståelse og det har midt for øynene på oss alle foregått en økonomisk og sosial revolusjon, hvorunder marxistene har seiret på alle felter. Det var således ikke noe å streike for, og ble det fra den annen side vist tegn til motstann, så var det bare å hente riset ned fra dets plass bak speilet. Dermed ordnet det hele seg.

I år har streikelysten tiltatt og har gitt seg utslag i arbeidsnedleggelse — først blant teglverksarbeiderne i denne husnødens tid og senere i den aktive Handels- og kontorfunksjonærenes forbund, som synes å være litt av et kjelebar i LO. Kommunalministeren, Kristiansunderen Ulrik Olsen, under hvem den politiske side av disse saker sorterer, synes å ha vært noe valen på fingrene, da det ble spørsmål om samfunnsmessig inngripen i denne arbeidsnedleggelse, som kan få omsegripende følger også for den ellers uvedkommende tredjemann. Det ser ut, somom LO denne gang har tatt riset i sin egen hånd og det ligger nær å tro, at det er en viss sammenheng mellom dette og regjeringens tiltakende autoritære tendenser. Vi har i vår sett dens nye framstøt i statsreguleringen, prislov og rasjoneringslov, og LO måtte være blind, hvis den ikke så faren i dette også for sin egen maktstilling. Hvis A-regjeringen får sin vilje i disse framstøt, kan det også komme til å eliminere LO's maktstilling, som da kan bli overført til organer som står i det statsdirigerte apparats tjeneste i all dets blindhet. Derfor kan nøytrale iakttakere — slike som vi som er satt utenfor ved et politisk makt-språk — ikke utelukke den mulighet, at det foregår en viss taugtrekkning bak kulisserne og at konflikten i Handels- og kontorfunksjonærenes forbund skal være litt av en prøveklut.

LO og de tilsluttede organisasjoner har etter den lange fredstid med stadig kontingenttilgang både makt og midler og tåler selv en langvarig streik med alle dens utellinger. Men så kommer spørsmålet, om staten med sitt forferdende pengesluk, kommunene med sine anstrengte budsjetter og den store befolkning i ingenmannsland kan tåle det. — Vi har ofte talt om den middelstann, som må tåle alt og lide alt under arbeidskonflikter og forøvrig ellers også. Vi har etterlyst de kvinner og menn, som har evner og vilje til å samle alle mellom kampfrontene til en politisk enhet. Nå skulle tiden være inne til å handle, mens de andre er opptatt med de innledende kamper mellom den totalitære stat og organisasjonene. — Det gjelder her store verdier og langtrekkende interesser — tredjemanns rett i samfunnet. Som vi har sagt gjentagende ganger tidligere: Vi har divisjonene å sette inn, bare det finnes noen som føler seg kallet til å gå i brådden. Det er et tilbud, som står ved makt ennå en tid, men ikke altfor lenge.

Den kommunistiske
avisen «Freies Volk»

i Düsseldorf skildret for en tid siden de nylig innførte tilstander i en

En kommunistisk
guerillasjef

er blitt tatt tilfange på Filippinerne.

Lovens ånd og retten til å tenke

Historien om det hodeløse maleri

Vi har fått overlatt et manuskript til en tale, som en dandysvikfanger holt til sine kamerater, da han forlot den politiske konsentrasjon. De tanker som ble fremholt, har sin gyldighet fremdeles — etter fem års forløp, og de forteller samtidig om det høye nivå i tankeleirene i motsetning til den råskapens ånd som rådde blant dem, som var satt til på vegne av regjeringen å passe på de politiske fanger!

På fallrepet vil jeg minne om et vemodig jubileum, som kan feires i år (1948), men som synes å ha gått de fleste forbi — underlig nok, kan jeg vel si.

Det er 200 år siden et av verdens mest berømte verker så dagens lys. Det er den franske filosof Charles de Montesquieus store avhandling «Lovens ånd».

Montesquieu levde i årene 1689—1755. Han ble i 1714 parlamentsråd og to år senere president i parlamentet i Bordeaux. Etter ti år nedla han sitt verv, foretok en reise gjennom Tyskland, Ungarn, Italia, Sveits og Holland for så å oppholde seg to år i England. Senere levde han som privatmann på sitt slott ved Bordeaux og syslet med filosofiske og historiske studier, samtidig som han utfoldet en stor godgjørenhet og viste en utpreget sosial forståelse overfor sine undergivne.

I sitt verk, «Lovens ånd» stikker han ut den vei, som statens forfatning langsomt men sikkert måtte gå for å utvikle seg henimot den frihetstilstand hvis ideal han fant i den engelske parlamentarisme. For statsvitenskapen ble hans verk epokegjørende ved det overblikk som det gir over seder, religion, klima, åndelig og materielt kulturstanpunkt. På den tid var England det eneste land i verden, hvis statsforfatning hvilte på regelrett parlamentarisme. et styresett som Montesquieu kalte «den av menneskeheten oppfundne nøkkel til en forstandig organisasjon av et lands politiske liv».

Han mente at denne lovens ånd ville komme til å gå sin seiersgang over hele den siviliserte verden, og han fikk for såvidt rett i det.

I sin klassiske form har parlamentarismen riktignok bare i England funnet fotfeste, men de grunnleggende krav, som Montesquieu stilte opp, har måttet eller midre og i kortere og

ånd» er fremmed. Det franske parlament bærer således sin dødsfiende under hjertet — det er ikke alene om det.

Men hva er så årsaken til dette? Jeg ser den først og fremst i kulturniveleringen, i den tendens som gjennom et århundrede — siden Karl Marx — har gått i retning av kulturell sosialisering, i å gjøre oss alle til åndelige småbrukere, i å gjøre oss alle til beboere av husmannsplassen Jammerdal.

Niveleringen er blitt til et program — en kulturell, sosial og såvidt mulig økonomisk nivelering. Det er blitt slagordet, det nye nasjonale sesam, midlet til å skape et lykkelig folk.

Alt skal niveleres, inntekter som kulturelle uttrykksformer. Alt må kunne forstås av alle normale mennesker. Og for å få flest mulig med må nivået senkes til gatens plan. Og selv det språk vi taler og skriver, skal være lydelig og tydelig uttrykk for den kulturelle sosialisering — de kaller det folke-målet.

Før den annen verdenskrig hendte det, at et maleri av en del mennesker uten hode vakte atskillig oppmerksomhet, og en bitter mann foreslo, at male-riet skulle innkjøpes til dørstykke over nivelerings sal i den nye samfunnsbygning. — Symbolikken i billedet er ganske grell, men så grell kan også sannheten være. Og det skal vi være oppmerksom på, også vi, som er samfunnets utstøtte i lovens forstann. Det kan hende at vi ser det best, fordi vi ser det på avstann og fordi vi har opplevet fornedrelsen. Men jeg tror at vi gjennom dette også har lært aldri å bøye av når det gjelder kravet om å verge de åndelige verdier mot den åndelige sosialisering, å verge retten til å tenke utenfor de oppstukne baner, retten til å dyrke våre idealer og våre fremtids-længsler, retten til å verne om og stadig utvikle den dypere mening i «lovens ånd» som Montesquieu for to hundrede år siden ved inngangen til opprivende tider i de fleste europeiske nasjoner, gjorde seg til talsmann for.

Mitt ønske er, at denne ånd må leve videre blant oss og at vi engang som frie kvinner og

Negrene og presidentvalget

Den amerikanske Nasjonalforening til fargede menneskers vel, som teller millioner av medlemmer blant negre og andre ikke-hvite raser i USA, har i en skarp kongressresolusjon tatt avstand fra hver enkelt av de politikere, som har sjanser for å bli oppstillet som presidentkandidat. I resolusjonen heter det om republikanerne, at Eisenhower offentlig har forsvart raseatskillelsesprinsippet innen hæren. Taft har meddelt at han ikke ønsker likeberettigelse mellom rasene innenfor ervervslivet. Güverner Warren i California sier offisielt, at han støtter de farvedes sak, men han gjør det ikke i praksis i sin egen stat. Om McArthur heter det: Jo mindre det blir sagt om ham, desto bedre.

Forbud mot tortur.

MOSEID ber om at fjerntkonvensjonen kommer opp til snarlig behandling i Stortinget.

Ved stortingsmøtet slutt 23. 4. forlangte Moseid b) ordet, og ba at Stortinget med det aller første måtte få en utredning om Genferkonvensjonene og Norges stilling til spørsmålet om et generelt forbud mot tortur. — Foranledningen til at Moseid tok opp saken var skrevet fra Norsk sam-band av politiske fanger som har vært til behandling i utenriks- og konstitusjonskomiteen, og som ønsket ble oversendt regjeringen etter forslag fra presidenten.

Moseid opplyste at han allerede i komiteen hadde forlangt en tilføyelse hvor det ble krevd en utredning av departementet, og at saken siden ble tatt opp i Stortinget. Jeg gikk der gang ut fra, sa Moseid, at dette kravet ville blitt etterkommet straks — men nå først kom altså dette at saken skulle oversendes regjeringen.

Nå er jeg imidlertid blitt gjort kjent med at generalsekretær Trygve Lie i et skriv til viseformannen i Fangesambandet har gjort oppmerksom på at de spørsmål som det her dreier seg om — bannlysning av tortur — er henviset til behandling i FN's hovedforsamlings 7. sesjon som nå står for døren. Det gjøres oppmerksom på i dette skrevet at hvis man vil oppnå noe må alle henveidelser være kommet fram innen 1. juni. Det er derfor ingen tid å spille, sa Moseid, og han ville henstille til presidentskapet å få saken fram for Stortinget så snart som mulig.

Presidenten, Wiik, fant at det vedtak Stortinget gjorde ved møtets begynnelse var fullt forsvarelig. Det var også hans oppfatning at departementet måtte komme med en slik fedgegjørelse så snart som mulig.

I følge en melding

i engelske aviser har ett tysk firma fått kontrakt på å bygge en bro over Er-Tat i Irak. Kostnaden er anslått til 300.000 pund eller 6 mill. kr. Denne kontrakten i Irak oppgis å være den første som ikke er gått til et britisk firma.

Mussolinis testamente

Venstre på skillevegen.

Med eller mot det økonomiske diktatur.

— Det må dessverre sies at Venstres stilling til det økonomiske diktatur som Arbeiderpartiet står i begrep med å innføre, ikke har vært, og ikke er klar, skriver venstrebladet «Agderposten» i Arendal. Direktør Thagaard med et — ganske vist lite — følge, går helt og fullt inn for et samfunn i hvilket et kjempemessig byråkrati skal diktere praktisk talt alt hva vi skal foreta oss når det gjelder vårt arbeid og vår økonomi, fortsetter avisen og føyer til: Venstre bladet «Dagbladet» går også inn for dette sosialistiske tvangssamfunnet.

«Agderposten» kommer deretter inn på den resolusjon som med 36 mot 7 stemmer ble vedtatt på årsmøtet nylig i Aust-Agder Venstre. Det var advokat Chr. Stray som fremsatte forslaget:

«Venstre må ta kampen opp for å verne om individets rett, og skaffe råderom for den enkeltes egne og initiativ — alt under hensyn til sosial rettferd. Venstre må derfor ta avstann fra de foreliggende flertallsfor-slag til varig prislov og rasjonaliseringslov. Vedtakelsen av disse forslag fører landet inn i en sosialistisk tvangssstat».

De 7 som stemte mot gjorde dette — forteller avisen — fordi de mente at det ikke burde vedtas noen resolusjon. Det ble også vedtatt en protest mot at de nye diktaturlovene skal trumfes igjennom for de har vært forelagt folket i valg.

Det heter tilslutt i «Agderposten» kommentar til årsmøtet:

— Nå spørre: det om Venstres landsmøte kjenner sin besøkstid. Den uklarhet som har hersket angående Venstres stilling til tidens mest brennende politiske spørsmål må vekke Ellers vil Venstre ikke ha noen eksistensberettigelse som eget parti i den tid som kommer.

??

I en spydig kommentar til den foreslåtte nye tvangsdirigering gjennom pris- og rasjonaliseringslovene skriver «Tønsberg Blad» bl. a.:

«Kanskje vi en dag opplever å høre i Moskva radio at man i Norge forbereder en permanent lov som kan forby unge mennesker å sette i gang en håndverksbedrift eller en liten fabrikk! Eller at man i Norge setter det folkevalgte Stortinget utenfor og lar et prisdirektorat regjere ved fullmakter! Ja, det skulle ikke undre oss om det blir sagt om denne loven at den til og med gir adgang til å tvangsdirigere arbeidskraften fordi den enkeltes krav på selv å velge sitt yrke og sitt arbeidssted reiser en alvorlig konflikt.

Vi håper bare at «Arbeiderbladet» vil passe godt på om «Isveitia» eller Moskva radio skulle sinne på å oververe denslags skammelig propaganda».

Bakteriologisk
krigføring

En franske atomforsker Joliot

Den kommunistiske avisen «Freies Volk»

i Düsseldorf skildret for en tid siden de sjokkerende tilstander i en Berlinskole under den skrikende overskrift: «Pistoler og slåsshansker i klasserom: Vestberlinskoler de rene gangsterstudios». Journalisten som skrev artikkelen fastslo at denne skole som ligger i bydelen Pankow i Berlin, var et forferdelig eksempel på hvordan vesten oppdro skolebarna. Han fortalte at barne var funnet i besittelse av pistoler og slåsshansker, mens andre skrev slibrige vers som ble spredt gjennom en organisasjon de kalte for «Kjærlighetsbyrået».

Dessverre for journalisten ligger Pankow i Berlins østsektor og artikkelen var derfor en boomerang som traff den nidkjære skribent og «Freies Volk» midt i masken. Journalisten fikk omgående sparken som en «lagner og provokator» selv om det vell er riktig hva han forsvarte seg med: «Jeg visste ikke hvor Pankow lå».

En kommunistisk guerillasjef

er blitt tatt tilfange på Filippinerne. Det viser seg å være en tidligere amerikansk sersjant, William Pommeroy, som regnes for å være en av de ti fornemste kommunistiske ledere på Filippinerne. Han er født i staten New York og er medlem av det amerikanske kommunistparti. Han kom inn i den amerikanske hær i 1942 og etter å ha tjenestgjort på Filippinerne, ventte han hjem, men gikk så under jorden som så mange andre og dukket opp igjen i de kampegne som han kjente fra krigens dager.

Skåningen er som bekjent svært glad i mat. To skånske herrer satt på en restaurant og spiste middag. Så kom en vidunderlig vakker dame inn. Med servietten under haken stirret de to gentlemenn betatt på henne og tilslutt sukket den ene: Hun er, tro meg, vakker som et måltid!

sette verden, og han fikk for såvidt rett i det. I sin klassiske form har parlamentarismen riktignok bare i England funnet fotfeste, men de grunnleggende krav, som Montesquieu stilte opp, har måre eller midre og i kortere og lengere tid vært oppfylt såvel i Vesteuropa som i USA. Generasjon etter generasjon har vært opplært i «Lovens ånd» etter Montesquieus bok.

Det er ikke min hennikt her å legge «Lovens ånd» til grunn for noen karakteristikk av vår egen tid, det overlater jeg til hver enkelt selv å gjøre. Jeg nevner bare at en tredje del av plassene i de franske parlament — mens Frankrike feirer dette jubileum — er besatt av et parti hvis trosbekjennelse går ut på å fornekte det som Montesquieu forkynnte og at det får sin åndelige visdom fra et land, for hvem enhver form for «Lovens

ar siden ved inngangen til opprivende tider i de fleste europeiske nasjoner, gjorde seg til talsmann for.

Mitt ønske er, at denne ånd må leve videre blant oss og at vi engang som frie kvinner og menn kan møtes til felles arbeid for dette, for sannheten i dette uten akkord eller fortolkning, ikke gjennom kollektivets forrett fremfor individet — for det vil føre til klikkens forrett fremfor både individet og kollektivet. Vi må kjempe for gjennom den åndelige revolusjon å hevde individets rett. Derigjennom kan det skapes størst mulig lykke for flest mulig mennesker under det sterke moralske krav om at fellesnyttens må gå foran egen nytten. — Det er mitt ønske for oss alle, og med dette sier jeg takk for laget. Om et håp eller to ble brutt, vinket et nytt i øyet.

fra tatt kontrakt på å bygge en bro over El-rat i Irak. Kostnaden er anslått til 300.000 pund eller 6 mill. kr. Denne kontrakten i Irak oppgis å være den første som ikke er gått til et britisk firma.

Mussolinis testamente

Mussolinis åndelige testamente til det italienske folk vil om kort tid bli utgitt i bokform, og den ventes å bli «etterkrigsfascismens bibel».

Dette testamente er ikke skrevet av Mussolini selv, men består av uttalelser som han er kommet med til sine nærmeste medarbeidere i republikkens kaotiske dager. Det vil bli redigert av grev Vanni Teodorani, som står i spissen for en komite, som arbeider for en nasjonal gjenfødelse i overensstemmelse med Mussolinis sosiale republikk. Teodorani, som er en søstersønn av diktatoren, har utsent et manifest, hvori det heter: «Det var Il Duce som bestemte ønske og hans åndelige testamente til det italienske folk at programmet for den sosiale republikk skulle bli en arv til alle italienere, befestet deres nasjonale enighet og lede til sosial rettferdighet».

Bakteriologisk krigføring

Den franske atomforsker Joliot Curie har sent et brev til den amerikanske sjefdelegerte i FN, Warren Austin som svar på en uttalelse av Austin om at Curie «protisterte vitenskapen». Han skriver: «Den 8. april trakk president Truman, som var i besittelse av hemmelige amerikanske forskningsresultater, et forslag tilbake, som gikk ut på at kongressen skulle ratifisere konvensjonen mot bakteriologisk krigføring. — De, som prostituerer vitenskapen er de folk, som innviet atomalderen ved å tilintetgjøre 200 000 innbyggere i Hiroshima og Nagasaki.» Curie erklærer videre: «De kjensgjerninger, som de kinesiske vitenskapsmenn har undersøkt og som de har avlagt rapport om overfor meg, viser at bakteriologisk krigføring er i gang».

Husk kontingenten

Utenrikskrønikk

Saar i søkelyset

Spørsmålet om Saarområdets framtidige stilling har siden den annen verdenskrigs slutt vært en stadig kilde til irritasjon mellom Frankrike og Tyskland, og det er flere av våre lesere som har bedt oss om å gi en redegjørelse for Saars stilling i dag. Vi skal gjøre det så kort som mulig.

Ved den første verdenskrigs slutt fikk Frankrike eiendomsretten til Saars største kullgruber. Etter folkeavstemningen i Saar kjøpte Tyskland i 1935 disse gruber tilbake for 900 mill. fr. I februar 1945 ble Saar okkupert av amerikanerne som i juli s. å. overlot området til franskmennene. I løpet av 1946 foretok fransk mennene visse endringer i administrasjonen slik at Saar ble skilt ut fra franskmennenes administrasjon av sin besetningsseksjon. Grensene ble utvidet ved innlemmelsen av 11 kommuner fra Rhinlandet slik at Saars område ble nesten fordoblet. Samme år satte Frankrike høye tollgrenser mellom Saar og Tyskland samtidig som handelsrestriksjonene mellom Frankrike og Saar ble opphevet. Denne ordning var midlertidig og skulle ikke få noen innvirkning på den endelige avgjørelse av Saars framtid. I mai 1947 ble det vedtatt en forfat-

ning for Saar, samme høst ble det valgt en landdag, og 15. desember trådte forfatningen i kraft. Landdagen fornyes med en tredjedel ad gangen slik at første valg finner sted i år, det neste i 1954 og det siste i 1958, idet representantene velges for 6 år av gangen.

I forfatningen heter det, at Saar er uavhengig av Tyskland og at Frankrike overtar forsvaret og utenriksrepresentasjonen. Det er toll- og myntunionen med Frankrike og den franske representasjon i Saar har den endelige avgjørelse i alle saker vedrørende den økonomiske union mellom de to land. Ved nyttårsskiftet 1947—48 fikk sivilguvernøren i Saar tittel av høykommissær og han har rett til absolutt veto i alle lovforslag i landdagen og har rett til å sette dennes myndighet ut av kraft hvis forholdet mellom Saar og Frankrike trues.

I 1950 ble forholdet mellom de to land ytterligere definert og en særlig avtale ble truffet m. h. t. grubene. Frankrike forpliktet seg til å støtte Saars krav på eiendomsretten til dem ved den framtidige fredskonferanse, men forbeholdt seg retten til å leie grubene i 50 år.

Ved det første landdagsvalg

fikk det kristelige folkeparti 28 mandater, Saars demokratiske parti 3, sosialdemokratene 17 og kommunistene 2. De to største partier dannet en koalisjonsregjering, men i 1951 trådte sosialdemokratene ut. Både det kristelige folkeparti og sosialdemokratene er utpreget franskvennlige, mens det demokratiske parti har samlet den tyskvennlige del av befolkningen. Dette parti ble forbudt i 1951, noe som ble mødt med sterke protester fra Vesttysk side. Stillingen i dag er den, at regjeringen Hoffmann sitter sterkt og vil kunne fortsette sin franskvennlige politikk uten å få landdagen imot seg, men den tyskvennlige del av befolkningen håper at det vil bli mulig allereide ved valget i år å kunne samle stemmer nok til å vise at ikke hele befolkningen er franskvennlig.

I januar i år kom det til en ny krise i forholdet mellom Frankrike og Vesttyskland ved at den franske høykommissær ble ambassadør i Saar. Tyskerne mente at det ikke hørte noe sted hjemme å ha en ambassadør i et område som tilhørte Tyskland, men franskmennene erklærte at det ikke var inntrådt noen forandring i Saars status.

Tyskerne vil ha folkeavstemning i Saar, men det er ikke kommet til noen enighet om det. — Opprinnelig ville Adenauer bringe Saarspørsmålet inn for Europarådet, men i midten av mars ble han og utenriksminister Schuman enig om å finne en løsning

Ved direkte fransk-tyske forhandlinger. Det er meningen å nedsette en kommisjon til å undersøke muligheten for frie valg til høsten og om dette forhandles det fremdeles. Men det er mange skjær i sjøen. Den 1. april vedtok det franske førstekamper en resolusjon om at det ikke måtte endres noe ved Saars internasjonale status, og det ble etterfulgt av et brev fra Schuman til Adenauer om at han ikke ville utpeke representanter til kommisjonen medmindre man fra tysk side forpliktet seg til å oppta forhandlinger om Saarområdets endelige status. Adenauer svarte med en erklæring om at forhandlingene var avbrutt og at intet forhold måtte skapes som det ikke skulle være mulig å endre ved fredstraktaten. Alle innbyggere i Saarområdet må ha rett til allerede nå å gi uttrykk for hvilken fremtidig ordning de ønsker, mens landdagen har vedtatt en lov etter hvilken bare slike partier skal tillates som på forhånd anerkjenner Saars nåværende status.

Frankrike vil forsøke å trekke tiden ut for å unngå at der kan skapes grunnlag for frie valg i oktober, skriver «Hamburger Abendblatt». De tyskorienterte partier, som nå er forbudt, må først organiseres. Hoffmannregjeringen, som aldri har vært anerkjent i Bonn, behersker statsapparatet, og det solide representerte franske hemmelige politisurte har meget å si. Bonnsdelegerte vil til enhver tid kunne

stemmes ned. «Frankfurter Allgemeine» sier at forbundsregjeringen ikke må late saartyskerne i stikken og vil at den skal anmode Europarådets ministerråd, som kommer sammen i mai, om å sette Tysklands klager vedrørende Saar på dagsordenen.

Både England og USA har fulgt den endeløse fransk-tyske konflikt med bekymring og irritasjon. Flere kommentatorer mener at det ikke er noen annen vei å gå enn å gjøre Saar uavhengig av både Frankrike og Tyskland ved å la det gå inn i en europeisk føderasjon. «New York Times» mener at Saarproblemet langt bedre kan løses innenfor en føderasjon, som «freds kontrakten» mellom vestmaktene og Tyskland, Europahæren og Schumanplanen er et skritt henimot, enn som et stridsspørsmål mellom to nasjoner. Man kan ikke komme utenom at Saarspørsmålet inntil det er løst, vil forbli et sår i siden på Europa. Ettersom den siste konflikt er fremkalt av de franske forsøk på å foregripe fredstraktaten og gjøre Saar til en uavhengig stat, må Paris ta brotparten av ansvaret for den øyeblikkelige situasjon.

Det engelske blad «Economist» sier: Som sakene står, er det fare for at begivenhetene vil få samme forløp, som i perioden 1919 og 1935, da Saarbefolkningen svinget over til et chauvinistisk Reich, så snart dens «vestandard» berørtes av krisen og Hitler bødce en stralende fremtid. Men hi-

storien behøver ikke nødvendigvis gjenta seg. På begge sider er det elementer som er tilhengere av noe som kan kalles «etterserling» av Saar. Chauvinistene har ennå ikke fast grep om fantasien og «Europa» er populært. Naturligvis krever tanken om, at området skal stilles under Europarådet, tid for å kunne virkeliggjøres. Inntil samarbeidsmaskineriet begynner å fungere vil det være vanskelig for dr. Adenauer og Schuman å kontrollere der krefter på begge sider vil hindre deres bestrebelsers.

«Notional-Zeitung» i Basel sier at begge statsmenn befinner seg i en komplisert tvangssituasjon. De er på den ene side fanget av deres felles oppfatning av vest-europeisk samarbeide og må regne med sine respektive folks ytterst følsomme og mistroiske stemning overfor de nye og ennå uprøvede organisasjoner, og er på den annen side stillet overfor en meget gammeldags seig og jeel konflikt mellom økonomiske og nasjonale interesser. På den ene side er Frankrike fast besluttet på og av alle etterkrigsforringer bundet til Saars ervedsmessige inkorporering i den franske økonomi under politisk autonom forfatningsstatus. På den annen side melder den tyske nasjonalfølelse og de tyske økonomiske interesser seg likeså hårdnakket med krav om gjeninnlemmelse av Saarområdet.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Statskirken og rettsoppgjøret

Av Karl Seeland.

Statskirken har vært betraktet nær mest som et hellig dyr, som det var mer enn farlig for noe forstandig menneske å angripe, ikke fordi dens lære var uangrikelig, heller ikke fordi dens prester levde slik at de stort sett sto for noen virkelig saklig kritikk, eller at de praktiserte i liv og gjerninger de formaning og de gudelige påbud som de fra prekestolen søndag etter søndag søkte å innpode sine tilhørere, ofte med menneskevalgte ord som etter sin åndelige innstilling synes å stå i direkte motsetning til lov og evangelium, men fordi perestene gjennomgående var nokså stri og hatefulle, om de ved angrep ble «trådt på tærne», så det nærmest ble en halsløs risiko å «krenke» dem enkeltvis eller som stand, og det har jo i tidens løp vist seg at selv om man ikke angrep dem direkte, men bare talte Guds sanne ord etter BIBELEN, så ble man gjenstand for forfølgelser av denne stand som trodde at de hadde forpaktet nøklene til HIMMERIKES porter, og at de representerte «en hellig kirke».

Det har jo lyktes geistligheten gjennom århundrestranglære å få innbilde folkene denne «kirkenes hellighet», fordi geistligheten forega at «kirken» var en direkte fortsettelse av moderniteten i Jerusalem, en historisk usannhet, som professor Brunner avslørte i sin bok: «Kirkenes misforståelse». Det vakte jo nærmest både sensasjon og bestyrrelse, da han holdt sitt foredrag om dette tema i Universitetets Aula. Etter disse avsløringer av «kirkenes hellighet» er det blitt nokså stille fra den kant, bortsett fra den beryktede «Bamblesak» som ikke nettopp viste hellige prester.

Hva pretestanden ikke kunne oppnå på direkte måte i en strid, sørget de nok i de aller fleste tilfeller å oppnå ved paroler og stikkord underhånden, hvorved de skulle tyne de forvorne anstimer. Da ble den som enten på en eller annen måte ble ansett som konkurrent på deres heiteklaser eller kanskje endog hadde dristet seg til å kritisere dem plutselig løst «i bane» som en GUDS fiende, og de oppbød all sin teologiske spissfindighet for å gi det utseende av at religionen var i fare, og så gikk forfølgelsen som smurt med olje, for det menige folk trodde at det gjaldt å verne om religionen og lot seg villig bruke som sjakkbrikker i geistlighetens spill.

Da kriger kom til Norge i 1940 sto det nokså bedrovelig til med kirkenes stilling her. Det hadde riktignok lyktes prof. Hallesby sammen med Joh. M. Wisløff å tømme sammen en organisasjon i Indremisjonen, hvor de hersket suverent og mektigere enn paven i Rom, men der var også mange svake punkter som de vel var vitende om og som sikkert har gitt dem ikke så få fortredelige stunder som f. eks. i Havig-Gjelseth-saken, og for Hallesbys vedkommende hans funamenløse usannhet mot prof. Wold, som visse har vakt Hallesbys hat,

Hallesby kaller tilfellet. Det er nok bare hans svorne tilhengere som kan mene at han handlet i god tro ved denne anledning. Men der er ingen som kan hate slik som geistlige og Hallesby gjemte da sitt hat til et beleiligere øyeblikk.

Biskop Berggrav skjente seg jo ganske godt ut

i krigens første tid ved sin hesblesende jakt «etter å være med overalt», og han hadde jo kompromittert seg tilskrekkelig, da han begynte å ane fare, fordi det gikk dårligere med tyskerne, og så forsøkte han å ro seg over på annen front.

(Etter direktør Bernh. G. Lunds beedigede erklæring i lagmannsrettsak Langeland-Berggrav ble jo biskopen overført å ha drukket og skålet med den tyske general etter sin rovert-utflukt i Nordmarka. Samtidig ble han også overført usannhet i sitt vitnesbyrd).

Nå hadde biskopen en uoppgjort regning med professor Karl Wold som ikke hadde spart ham med å påvise hans sannhet «med dobbelt bund», som jo er biskopens spesielle patent, såvidt jeg forstår, og slik gikk det for seg at han som tidligere var angrepet av Hallesby nå kastet seg til hans bryst, og Fellesmøtet i Calmever ratens Misjonshus beseglet deres pakt, og da prof. Wold var ærlig nok til å påtale den omfattende karakter som disse to prelater ville proklamere for møtet, så fant Hallesby som den slue diplomat han er, på å sette ut ryktet om at prof. Karl Wold holdt sammen med NS og tyskerne og ville være kirkeminister. Hallesby turde selvfølgelig ikke si det offentlig, men fortalte det i hemmelige møter, og hans mindre begavede partener, biskop Berggrav var så enfoldig å gi ryktet vinger i form av skriv til de andre biskoper og etter krigen å gi det indirekte uttrykk i journalistbiskopens bok: «Da kampen kom» (side 120), som ble utgitt samtidig med hans beryktede pamflett: «Folkedommen over NS».

Men Karl Wold lot det ikke sitte på seg, da han hadde fått håndgriplig grep på sladder, og biskopen måtte rykke til korset og tilbakekalle det offentlig i landets samtlige aviser gjennom NTB, mens prof. Hallesby som ryktets opphavsmann — krøp bak biskop Berggravs bispekåpe. (Se prof. Wolds bok «To kirkehovding» s. 88-89).

Det var jo nokså flaut for de to kirkehovding, men så fikk de jo en sjelden anledning til å «rehabilitere» seg ved «rettsoppgjøret» ved å få skape ulykke for hundretusener av mennesker slik at deres egne synder ble glemt, og da var det naturligvis uten betydning om «skjebnens hjul» ved deres direkte og indirekte skyld ødela titusener av menneskeskjebner, for hensikten synes også for d'herret å hellige midlet.

Om «kirken» d.v.s. statskirken prester fulgte som får sine ledere. De som trodde å øke sine sjanser utga aggressive bøker om sine helteroller, andre skrev gledende og hatake avis-

artikler — og sågodtsom ikke en eneste prest søkte å trøste og hjelpe de forurettede og deres familier, for i forhold til de ca. 900 prester kan jo ikke et halvt snes eller kanskje et snes fromme spille noen rolle, hvis der idetheletatt var så mange av «kirkefrontens» prester som gjorde forsøk på å mildne ulykkene.

Da sokneprest Eystein Poulsen, Vikersund

(en hederlig unntakelse) som selv var blitt bortvist fra sitt embete under krigen, skulle opptre som vitne i en landssviksak, ble han av lagmann Solem, før han ennå hadde ytret ett ord, møtt med bemerkningen: Vi skal ikke her ha noe pinsmøte. Det gjalt jo å få tiltalte dødsdømt, og da var et sannferdig og uangrikelig vitne som Poulsen til hinder.

overfalt av Dagbladet med en nederdrettig og lavtliggende artikkel, og domprost Hygen — berømt for sitt intervju til den danske journalist — hvor han skrat av innbrudd, ran, underslag, sabotasje etc. skyndte seg å skrive en artikkel, hvor han påstår: at sokneprest Ljøstveit neppe vil få en eneste norsk prest med seg i sin fortolkning av GUDS ORD.

Bladet «Samfundsliv» skrev tilslutt i en artikkel om domprostens meddelelse: «Stort tydeligere kan en vel ikke vente at en norsk domprost skal si det».

I et intervju i Kristiansund N. atskillig senere fant domprosten det sørgelig at dødsdømte ikke ble henrettet øyeblikkelig, men måtte vente på henrettelsen.

Denne domprost som ofte har skremt folk med evigheten og helvete, fant altså ingen betenkeligheter ved å henrette folk straks uten sjanser for omvendelse. Ja, der er forskjellige oppfatninger av hva kristendom er, ikke sant?

Og da sokneprestene Brennhovd. Of stad og Madland forsøkte å tale mot tortur, overgrep etc., gikk det dem ikke bedre, og de forsvant alle i en krok og tidde.

Det var den norske Statskirkes praktiseren av KRISTI evangelium, verre enn de verste hedninger, såvidt jeg forstår evangeliet.

Ypperstepresten Kaifas mente at det var bedre å henrette en enkelt mann — JESUS — forat ikke folket skulle gå til grunne, men de norske prester, biskoper, organisasjonsledere, legpredikanter o.s.v. har tilsynelatende med vellyst forsøkt på å gjøre henrettelsene bibelsk riktige og gitt sitt samtykke til utallige henrettelser — mord — etter JESU KRISTI lære, så kirken — denne skjøge i bibelsk forstånn burde være ferdig i det norske folks samvittighet, selv om ypperstepresten Berggrav aldri så meget forsvarte mordene med sine sofistiske grunner.

Relativt kan jo JESU henrettelse ikke sidestilles med noe annet, men Berggravs handlinger bunner i samme djevlelike innstilling etter mindre ringe formening.

Det forekommer meg, som jo ikke var NS og lengst har meldt meg ut av statskirken at det eneste riktige

NEGERKONGEN i hirduniform

«— med solkors og sverd på armen og epåletter på skuldrene. Han stirret på uniformen som på en åpenbaring og forlangte gjennom «Oh Key» å bli iført herlighetene på stedet, men strekkbukse ville han ikke ha på seg. —

Vi fikk tre levende griser og to dusin høns og diverse annen proviant som vi så svært trengte til. Hans Majestet fjernet seg stolt som en hane i Hirdens uniform — uten bukser. »

Dette er en smakebit fra

Eventyret om «Solbris»

av R. ASTRUP NIELSEN

Boken blir på ca. 300 sider rikt illustrert med tegninger og fotos, pent og solid innbundet.

Støtt opp om forskuddsalget og send Deres bestilling med

kr. 23.00

til

Hans Martinussens Forlag
BERGEN.

AND, eller djevelens ledelse. Noen mellomvei gis der ikke etter GUDS ORD.

OG etter gjennomførelsen av det kollektive ansvar som våre vise lovbytere har innført med presteskaps tilslutning, så bør man for alle tilfellers skyld komme ut av det ansvar det medfører å stå i en Statskirke av den art ved den eventuelle nye krig.

Hvilket uhyre kollektivt ansvar kan man ikke da komme i, når «kirken» ledes av slike menn. Det er jo ikke alltid det går etter deres beregninger, så de slipper unnav ansvaret og hva da med deres «får», som de mangler hyrdesinnet for?

22. april 1952.

Ærbødigst
KARL SEELAND.

E. S.

Biskop Schjelderup har både i tale og skrift avvært kirken alvorlig mot

HARSEM

er på grunn av 20 punkter i sine bøker på tilsammen 530 sider dømt for «bevisst bakasking av rettsoppgjøret».

Hans siste bok «Rettsoppgjørets svarte flekker» 200 sider — kr. 10,— og «Folkedommen over rettssvikene» 55 sider — kr. 1,— kan ennå skaffes. Send Deres bestilling gjennom «8. Mai» og bøkene vil bli Dem omgående portofritt tilsendt.

I bok- og papirhandel

er ledig kontorplass for en grei og pålitelig ung mann med handelsskole og helst med praksis fra lignende forretning. Må kunne arbeide selvstendg. Gjerne tidl. N.S. eller fra N.S.-hjem.

Attester med lønnsforlangende basert på god hybel med full pensjon sendes bladets eksp. under b.-mrk. «Kontorpluss nr. 167»

Dresser, sydd etter mål.

Vi mottar stadig brev fra begeistrede kunder. Omtrent alle brev inneholder disse ordene: «— enten var jeg særdeles heldig — eller dere er usedvanlig flinke — dertil så rimelige priser —». Bestill dress De også — la vår lange praksis komme Dem til gode. — Skriv etter tøyprøver og målskjema.

P. SPORSEM KONFEKSJONSFABRIKK — Aukra.

Prima nysalta uer

leveres i tønner a 90 kilo og i halvtønner a 50 kilo til meget rimelige priser.

Prima nysalta torsk

— samt salta sei i tdr. a 100 kg. og halvtønner a 50 kg.

PRIMA SKINN- & BENRI KLIPPFISK i kilopakker.

PRIMA HEL KLIPPFISK i baller a 50 kilo.

OPPHAKKA KLIPPFISK i pakker a 2 kilo eller i kasser a 50 kilo.

KLIPPFISKNACKER leveres i sekker a ca. 60 kilo.

Otto Ottesen Havneraas A.S

Telegramadr.: HAVNERAAS, Kristiansund N. — Telefon: 1630.

De som leser tysk og er interessert i de nåværende indre tyske forhold vil få de beste orienteringer i det uavhengige tidsskriftet

«Der Widerhall»

Lochham bei München, Tyskland

Skriv til: Verlag Karl-Heinz Heubaum, Lochham bei München, Postbach, Tyskland. Prispr. hefte DM 0,50 eller kr. 1,—.

Gulvbelegg

Vårt gode Magnesittbelegg fremdeles på lager. Bruksanvisningen. — Telef. Krøderen 15 b. på ures søpuos usel for Butu KRØDEREN FRUKT og BÆR.

Vekkerur

Kr. 18,10 — 21,50 — 23,50 — 24,75 — 25,50 — 27,50 og 34,60

Sendes mot oppkrav.

Urmaker R. Gjessing,
Drammen.

Voldsomt amerikansk press på Vest-Tyskland

Har du et godt foto, eller helst en film av et slikt, du er særskilt glad i og daglig kunne ønske å ha for øye på din vegg? Send det til meg! Jeg lar det forstørre til 18x24 cm. og fargelegger det i garantert prima kunstutførelse med lys ekte Kodak oljefarger for kr. 11,50 og kr. 13,50 henholdsvis for film eller gammelt bilde. Forstørrelse kr. 5,50 og 7,50. Anm. — om mulig — spesielle farger f. eks. på klær, hus, dyr e. l. Oppkrav.

Harald Hovind, Holt
i Aust-Agder.

sket suverent og mektigere enn paven i Rom, men der var også mange svake punkter som de vel var vitende om. Dette som oskulerer i historien ikke så få fortredelige stunder som f. eks. i Havig-Gjelseth-saken, og for Hallesbys vedkommende hans fun damentløse usannhet mot prof. Wold, som visse har vakt Hallesbys hat, fordi Wold avslørte ham så grundig for eks. etter den bønnestund de hadde hatt sammen, og hvor Hallesby hadde måttet be Wold om tilgivelse, og så gikk Hallesby like fra dette bønnemøte til auditoriet og fortalte, at det var Wold som hadde bedt ham om tilgivelse.

Enhvert normalt menneske ville etter dette kunne stemple Hallesby med et meget drastisk uttrykk, men jeg synes at fundamentløs usannhet kan være passende betegnelse, og da han av Wold ble tvunget til å dementere det offentlig søkte Hallesby å gjøre det i en slik form at kun de innvidde forsto at han var tatt i kraven som usannferdig (prof. Wold's bok: «To Kirkehøvdinger» side 105). Undres om noe normalt menneske ville få det godkjent som «misforståelse», hva

forhelsen synes også for d'herret å hellige midlet.

1914 Og «kirken» d.v.s. statskirkens prester fulgte som får sine ledere. De som trodde å øke sine sjanser utga aggressive bøker om sine helteroller, andre skrev glødende og hatake avis-

Tokio smiler.

Følgende lille historie gjør for tiden sin rundgang i den utenlandske pressen:

Fire USA-soldater kom slepende med en stor kasse til et hotell i Tokio og sa til portieren:

— Vi har vår maskott her, kan vi ta den opp på rommet?

Portieren var imidlertid mistenksom og begynte å undersøke kassen. Til sin overraskelse fant han hverken en hund eller et pikebarn som han hadde ventet, men en løveunge.

— Milde himmel, hva skal dere med den?

— Vi skal bare ha den å leke med, svarte en av soldatene, til den blir stor nok til å spise opp sersjanten.

statiske grunner. Relativt kan jo JESU henrettelse ikke sidestilles med noe annet, men Berggravs handlinger bunner i samme djevelske innstilling etter min ringe formening.

Det forekommer meg, som jo ikke var NS og lengst har meldt meg ut av statskirken at det eneste riktige svar fra NS medlemmene måtte ha vært å melde seg ut av den kirke som riktignok skiltet med det kristne navn, men som så grundig hadde bevisst at den ikke hadde anelse om kristendommens And: Kærlighet, sannhet, rett og rettferdighet.

Og når den nåværende «primas» i Statskirken etter alle avsløringer er freidig nok til å karakterisere biskop Berggrav som «livsinspirator og livsovervåker», da han holt sin tiltredelsestale som biskop i Oslo ved høy messen i Vor Frelser's Kirke, så vet man tilstrekkelig at kirkeledelsen vil fortsette i denne «livsinspirators og livsovervåkers» And, som intet har å bestille med GUDS Helligands kjærlighets ledelse, og da bør man snarest komme ut av den kirke, for der er bare to veier: Enten ledelse av GUDS

ger, så de slipper unna avanserte og hva da med deres «får», som de mangler hyrdestinnen for?

22. april 1962.

Ærbødigst
KARL SEELAND.

Biskop Schjelderup har både i tale og skrift atvart kirken alvorlig mot dødsstraffen og i sin bok «Tiden kalder på kirken» refset den sterkt for dens holdning i dette spørsmål.

Hjertesukk

I siste nummer av Tyrihans skriver det kjente merke Pasquino følgende «ord for dagen» under den meget sigende tittel: Velferdsstaten: Så listelig vår frihet de forsvører at lei og kjel man foretrekker nesten et diktatur som ærlig går på støvler for et som lusker frem på strøpelesten.

Husk kontingenten

Urmaker R. Gjessing,
Drammen.

Voldsomt amerikansk press på Vest-Tyskland

Washington: Privat til 8. M.

USA utsetter Vest-Tyskland for et voldsomt diplomatisk press for å få det til å undertegne en generalavtale for eventuelle firemaktsforhandlinger innledes med Sovjet-Unionen.

Lederen for den tyske avdeling i det amerikanske utenriksdepartement, Henry Kellermann, har rettet en direkte appell til den vesttyske regjering og bedt den undertegne generalavtalen øyeblikkelig. Det er ikke tilstrekkelig å proklamere at man tilhører den vestlige verden, sier han i sin appell, man må handle.

dak oljefarger for kr. 11,50 og kr. 13,50 henholdsvis for film eller gammelt bilde. Forstørr. alene kr. 5,50 og 7,50. Annu. — om mulig — spesielle farger f. eks. på klær, hus, dyr e. l. Oppkrav.

Harald Hovind, Holt
i Aust-Agder.

Direktor Arne Bergsvik skr.: «Make til fargelegging har jeg ikke sett. Det er utenkelig, at bildene ikke er et vaskeekte fargefoto. Jeg skjønner ikke hvorledes dette er mulig. Slike fargenyanser! Slik nøyaktighet! Gratulerer gamle venn! — og kunstner.»

Sommerjobb på Sørlandet

Hushjelp søkes snarest hos dr. Ragnhild Hauge, Arendal.

«8. Mai»

kronikk 23. mai 1952

Vi skriver historiens dom i dag.

XIV.

Av det som vi har klarlagt foran fremgår tydelig at befolkningen i et okkupert land ikke alene trer inn i ett nytt rettsforhold, nemlig til okkuperen, men også at rettsforholdet til den hjemlige statsmakt endres. I samme grad som denne, i vårt tilfelle den norske statsmakt ved inngåelse av traktater har forpliktet befolkningen over for okkuperen, i samme grad har den fritatt befolkningen for tilsvarende forpliktelse mot den selv.

Dette er gitt alene av den grunn at ingen kan tjene to herrer.

Da plikter og rettigheter etter folkeretten ikke kan endres under okkupasjonen de kontraherende parter imellom, kan heller ikke det ved folkeretten instituerte rettsforhold mellom den fortrenge statsmakt og befolkningen endres.

Dette ligger i ordlyden av vedkommende mellomfolkelige traktat og dessuten i situasjons art. En kan også uttrykke saken slik: Rettsforholdet mellom suveren og befolkning er i okkupasjonstiden en funksjon av det folkerettslig bestemte forhold mellom den fortrenge statsmakt og okkuperen og mellom denne og befolkningen. Dets 3-sidighet gjør at det ikke kan endres.

Kleen uttrykker det således, side 470:

«Om dæri å ena siden visserligen ingå rett och plikt att motsätta sig allt som innebure affald ifrån suveren och fosterland (se foran om troskapsplikt) ingår å andra siden skyldigheten att, så länge besättningen råcker, intet företaga för suverän och fosterland emot den besättande, vare sig genom hand-

ling eller ens meddelanden».

Prof. Skele skrev herom i «Landsvik», s. 41:

«Landets regjering kan ikke med rettsvirkning gi kontraordrer mot de forskrifter som er oppstilt i Haagreglementet, eller som okkuperen har gitt med hjemmel i dette. Stillingen kan være den at regjeringen mener den har moralsk rett hertil, og for folket kan det stille seg som en nasjonal plikt å gjøre både aktiv og passiv motstand i håp om at det vil sikre eller påskynde befrielsen. Men en mann kan ikke straffes fordi han ikke har lystret en motstands-parole».

Ifll. UK, bd. III s. 116 fremholdt fylkesmann Christensen, Administrasjonsrådets formann, fordelen ved å få et muligst norsk styre istedetfor tysk kommissariestyre, et norsk styre — «som under okkupasjonstiden var løst fra tjenesteforholdet til den norske regjering i utlandet». Tjenesteforhold er ensbetydende med lydighetsplikt.

Den gamle motstander fra okkupasjonen, høyesterettsadv. Gustav Heber, har skrevet en rekke juridiske betraktninger over rettsoppgjøret. Han skrev herom:

«I okkupasjonstiden var all norsk statsmyndighet suspendert på det okkuperte område. Folkeretten henla all statsmyndighet innen dette område til okkupasjonsmakten. Det vil derfor sees, at all den provisoriske lovgivningsvirksomhet, — som den landflyktige regjering drev på med, ikke alene er en statsrettslig, men også en folkerettslig uhyrlighet» (uth. her).

Eksilregjeringens legale stilling var altså helt klarlagt: I forholdet

til det okkuperte Norge og dets befolkning hadde den å oppfylle og å påse oppfylt sitt traktatforhold til okkuperen ifølge Haagerkonvensjonen. Den hadde å holde seg helt nøytral, den kunne hverken gi anordninger eller motta tjenester. Den kunne ikke foreta seg noe som helst som var forpliktende for befolkningen i det okkuperte land, hverken under eller etter okkupasjonen.

Dette var dens eneste hellige plikt i den retning, de var «ei regjering på rømming, utan styringsmakt».

Men frivillig eller tvunget, det var man ikke, opptrådte de som om de fremdeles hadde regjeringsmyndighet over det okkuperte Norge. De brukte den bl. a. til å gi «paroler» til befolkningen i Norge.

Paroler som ble mer eller mindre slavisk fulgt, og som, det kan vi vel si, ikke utrettet annet enn å forstyrre det offentlige og private liv. Dette var viktig for de allierte og tegner skyggen av Intelligence Service i bakgrunnen.

Regjeringen og dens hjelpere i Norge opparbeidet den borgerkrigsstemning som førte til sprengninger, senkning av skip, mord, tyverier og all annen form for fraktrivervirksomhet, som atter ble fulgt av tyske represalier, av konsentrasjonsleirer, deportasjoner og henrettelser.

«Kongens og regjeringens handlinger ville vanskeliggjøre utsiktene for å bevare vår suverenitet for fremtiden», sa Stortingets president skap i 1945.

Det undergrunnsarbeide som regjeringen drev i Norge ble av dens ledere og utøvere benevnt «illegalt». Men illegalt er det samme som ulovlig og ulovlige handlinger er forbrytelser. Som tidligere nevnt er okkupasjonstilstand de facto fredstilstand og fiendtlige handlinger er blitt forbryterske, som i fredstid.

Med all aktelse for de mange som ikke visste bedre og som mente å utføre patriotiske handlinger, «lovlige» fordi de var regjeringsparoler eller påbud fra Hjemmefronten, som de forsto var rettet mot okkuperen, så kommer man ikke utenom det faktum at de mange sabotasje-handlinger som ble begått, folkerettslig sett ikke var annet enn forbrytelser, av samme art som tilsvarende handlinger i fredstid.

På et okkupert område er holdningen nasjonal når den oppfyller de forpliktelser, som den nasjonale myndighet har pålagt en gjennom kunngjøring av landkrigsreglementets bestemmelser. Den som følger disse bestemmelser inntar en korrekt nasjonal holdning.

Da partisanbevegelse, hos oss hjemmefrontbevegelse, i rettslig hen seende er i strid med bestemmelsene i landkrigsreglementet og dessuten er av politisk og ikke av rettslig karakter, kan deltakerne i denne eller understøttelse av denne, ikke av domstolene anvendes som målestokk for nasjonal holdning.

I så fall flytter nemlig domstolene over fra rettslig til politisk basis, de opphører å være domstoler, de blir politiske tribunaler.

Men nettopp sådan virksomhet har de norske domstoler drevet siden 1945. De har proklamert fraktrivervirksomhet som den mest ærefulle beskjæftigelse en «god nordmann» kunne ha, utøveren har vist en særlig god nasjonal holdning.

På den annen side har de stemplet de, som enten var uvillige til å begå eller som søkte å hindre sådanne handlinger som unasjonale, som de største forbrytere vårt land noen gang har fostret. Ifølge Stortingets talerstol: kreftpunkter.

I «Krigens Lagar» definerer Kleen, s. 470, partisanbevegelse som følger:

«Visserligen kunna gärningar af motstånd eller fiendtlighet emot en motparts besättningsmakt icke betecknas som «förräderi» eller «upp-ror», en beteckning som, ehuru stundom förekommande, är falsk, eftersom i nämnda uttrycks begrepp ligger att det er emnt fosterlandet och den lagliga suveränen som hand lingarna begås.

Men de åro handlingar af olaglig fiendtlighet emot besättningsmakten och som sådana straffbara af den na makt, åfven med tillämpning af krigslagen om fallet derunder lyders».

Partisanbevegelse har vært betegnet som «ajuridisk», hvor rettens normer vel kan fremstilles, men hvor det er sterkere krefter som er avgjørende. Dette syr er ikke i pakt med kulturfremskriftet og kan med

rett anføres som forsvar for blodhevn.

Langt riktigere moralsk og kulturellt høyverdige er Kleens betenkning, s. 444:

«Krigets lagar tilgodese icke blott den sidas rätt som för ögonblicket eger materiell öfvervikt, utan åfven motsidans, slutligen den öfriga världens, som er medinteressent i den universella ordningen».

De små staters uavhengighet og frihet beror på at inngåtte traktater respekteres, også i tilfeller da kravet stilles til dem selv.

Det kan være all ære verd å unnlate å forplikte seg ved gitt ord eller underskrift. Men det er uhederlig å bryte inngått overenskomst. — For en kontraherende part gis aldri noe «ajuridisk» plan. Partisanbevegelse er brudd på nasjonens høytidelige underskrift, alle gode motiver tiltross.

Partisanbevegelse er da heller ikke beskyttet av noen folkerett. — Tvertom. Den internasjonale Røde Kors konferanse i Geneve i juni-juli 1949 vedtok ifølge «Aftenposten» 3. 7. 1949 at sabotører, partisaner og andre som opptrer i en uniform som ikke er anerkjent ikke skal gis særbeskyttelse i den reviderte Genferkonvensjon.

«Vestmaktens representanter satte seg likeledes imot at Røde Kors skulle anbefale opphevelse av dødsstraff for dem som skjuler partisaner, gir dem husly eller hjelper dem på annen måte», heter det videre. Underlige verden! Norge forlanger å være «vestalliert» og hvordan har de her hjemme forfulgt enhver NS-mann som de mistenkte for å ha motarbeidet partisanbevegelsen.

Genferkonvensjonens avgjørelse stemmer med Haagerreglementets bestemmelser, nemlig at handlinger som i krig ville være rettmessige men som i fredstid rammes av straff felovens kap. 12, 13 og 14, også under okkupasjon ikke er krigshandlinger, men forbrytelser.

Om handlinger som søker å hindre slike forbrytelser blir ikke selv forbrytelser, men rettmessige handlinger og plikt etter straffelovens §§ 139 og 387 m. fl. For det er, som før forklart, en anerkjent og sikker internasjonal lære, at en stats for-

pliktelser overfor eller traktat med en annen stat, har forrang for dens egne lover.

Partisanbevegelsen oppnådde å spre ulykker, den ødela verdier og kostet mange liv, men som frihetskamp var den resultatløs.

Mens dens ledere satt i sine klubbstoler i London, resp. her hjemme med maske for ansiktet bak skjerm brettet, ble dens utøvere gjenstann for okkuperens folkerettsliggjørte forfølgelser. Vi opplevet de fengslinger, dødsdømmer og deportasjoner som frembrakte borgerkrigsanden og hatstemningen mot okkuperen.

Lederne var selvsagt fullt merksam på at oppfordringen til partisanbevegelse, fraktrivervirksomhet og sabotasje og utøvelsen herav var folkerettsstridig i henhold til de ratifiserte traktater og til kapitulasjonsavtalen av 10. juni 1940.

Dette var en grunn mere til at fiksjonen om den fortsatte krig måtte oppretholdes, kapitulasjonsavtalen underråes og «allianser» innås.

Det har vært fremholdt at NS-folks argumentasjon svekkes av ensidighet i betraktningene, de vil ikke se sannheten i øynene når det gjelder tyske overgrep, og de fordømmer motstandsbevegelsen og dermed Hjemmefronten.

Dertil vil vi si at den annen part har vist den mest absolutte ensidighet ved bedømmelsen av NS-folket, selve medlemskapet er gjort til forbrytelse, handlinger, selv de beste, bedømmes ikke etter sin hensikt, gode motiver unnerkjennes, omforelse for land og folk reduseres, som på parole, til «simpel plikt».

Skulle vi bedømme den annen part på samme måte, ville den tanke ikke ligge fjern at Arbeiderpartiets medlemmer en for alle var medskyldige i regjeringens handlinger, dens manglende nøytralitet, dens avvepning av landet etc., og Hjemmefrontens medlemmer, måtte alle for en og en for alle bli å forhåndsdømme som deltakere i «Kretsen» kupplaner og enkelte medlemmers utvilsomme forbrytelser.

Men selv bortsett fra at maktens rett gjør en sådan påstand illusorisk, er selve tankegangen absurd.

På den annen side må NS-medlemmene kunne forlange å bli hørt

De siste nordmenn

Av Jon J. Jonsøn

Vitenskapsmannen dr. Andreas M. Hansen har i sitt verk «Norsk Folkepsykologi» (1899 — nyopplag 1934) tegnet våre trekk med kraftige streker.

Det samme har også vår store Henrik Ibsen gjort (bl. a.) i sine verker «Peer Gynt» (1867) og «En Folkefiende» (1882).

Men etterat vårt folk — særlig i de ca. 20 siste år — er blitt dødelig herjet av den marxistiske pest og den landsskadelige, kastrende «parlamentarisme», er enkelte trekk i folket trådt skarpt fram i dagen — f. eks.: En utrolig og grenseløs moralsk feighet — En hordementalitet som for enhver pris jager med hundene og løper med haren. Redselen for individuell tenkning med derhen hørende ansvar har skapt en panisk frykt for ikke å stå midt i trengselen av den kompakte majoritet. Et dumpt, sløvt irellesinn har lukket øynene og øren for Makt-Er-Rett-Statens mest opprørende misbruk. Hender det at det forgiftede folk — av den reneste uaktsomhet — gir fra seg et aldri så litet protestpip, er et strengt «Bøh» (in caus: «Ro om rettsoppgjøret») nok til å jage det tilbake til rottefullene.

I dag ser vi denne horde i drift på veien mot landsforredernes Sovjetparadis og slaveleire. Med idiothe fjollete smil lytter den henrykt til umpa-umpa-orkestrrets nyfødte nasjonalsymfoni, kolkospolkaen, til egnet Norges Karkadel — proletarpampene — landets diktatorer.

Landsforrederne av (1932 og) 1940, deres medskyldige og medhjelpere var øyensynlig fortrolig med disse trekk i folket i medførelse av sin næringsvei som «politikere». Da de derfor etter katastrofen 1940 grublet over, hvorledes de — tross sin alminnelig kjente forbrytelse — skulle redde seg og sitt, parlamentarismen og all den øvrige elendighet fra å bli måket ut av Norges siste klartseende nordmenn — har kunnskapen om disse trekk rimeligvis gitt ideen og planen til de senere forbrytelser mot landets redningsmenn.

Alt den 9. april 1940 begynte oppbygningen av løgnene og falskneriet for å flykte fra ansvaret. Alt da het det: Det lumske Tyskland har overfalt det uskyldshvite Norge. Vi er derfor helt ansvarsfri for det som sker — osv. — osv. — osv.

Det var i stigende frykt for å måtte stå til ansvar for det norske folk for følgene av sitt forræderi — og ikke bare Englands krav om innskipning — som bidro til flukten fra landet 7. juni 1940, fra plikter, fra de blodige ruiner og med formell overgivelse av landets suverenitet til erobreren Tyskland den 10. juni 1940.

På flukten til Kanada via England stanset flyktningene i London hos sine arbeidsgivere, på tross av

Potemkinske hoffkulisser skulle opprettholdes for et avsatt styre og betales av det forrædte folk.

Herfra åpnedes sabotasjekrigen mot eget folks liv og eiendom!

Herfra lededes den nederdrekkeligste løgnkampagne mot erobrernes forvaltningsorganer, fremfor alt mot Nasjonal Samling, som reddet det forrædte folks liv ved å skaffe mat, klær og arbeide under de vanskelige forhold. Hyppig i strid med den tyske suverens vilje greidde denne forvaltning — på en framrakende måte å redde landet økonomisk og politisk uansett krigens utfall. Nettopp dette resultat var det frykteligste slag mot illgjerningsmennene. Til dette kom: Tross alle kriminelle forsøk på å hindre det ble ro, orden og arbeidsliv opprettholdt med fast hånd. Og ikke det alene. Men det skjedde — forferdelig å si — uten bistann av dovretrollenes, d.v.s. partipampenes rot i forvaltningen. Derfor kunne ikke senere en slik «bistann» anføres som formildende omstendighet, når dommen over de skyldige skulle falle.

Like fortvilet var det for dem, at hele landets befolkning — på lovens (Folkerettens) ukrenkelige grunn — samarbeidet med erobreren!

Under disse omstendigheter sto det kun en utvei åpen for flyktningene: Hadde de sagt «A» i 1940, måtte de nå — uten hemninger — si «B» for å redde seg selv. Altså kronet de sine ugjerninger ved den 18. mai 1944 å sammensverge seg med Tysklands fiender (bl. a.) mot eget folk. Her er tilstrekkelig å anføre, at ifølge teksten i overenskomsten mellom Sovjet og disse notorisk myndighetsløse flyktninger — kunne Sovjet oversvømme landet (til Trondheim? Til Lindesnes?), opplyst av Benjamin Vogt i pressen. Appetiten vokser som bekjent når man spiser og matskapet er åpent. — Det var utelukkende de tyske divisjoner fra Lyngenfjord og sydover, som hindret Sovjet fra å sluke Norge helt eller delvis som planlagt av de samme flyktninger før 1932 og fellende bevist i stortinget samme år.

Visstnok bedro flyktningene sine kontrahenter ved hjelp av de hemmelige — lovgyldige — anordninger av 15. desember 1944 slik, at avtalen — istedetfor å ramme hele

folket — ble begrenset til å ramme redningsmennene av Nasjonal Samling. Med sine 100,000 medlemmer og deres familier blir dette — bare — ca. en halv million av Norges 3 millioner. Vi er ikke i tvil om, at var dette underslag overfor kontrahentene ikke skjedd ville flyktningene blitt revet i filler av et forbitret folk. — Men NIDDINGSDA-DEN blir ikke mindre derved, at landets redningsmenn skulle ofres for å slippe Barabbasgjengen fri.

Landsforredet i 1940 med dets følger vil for alltid stå som den mørkeste plett på Norges historie. Førredernes navne vil aldri bli glemt. Folkepsykologisk kan dette forræderi kun sidesilles med den hedske menneskeofring som igangsattes etter 8. mai 1945. — Mens horden i 1945 beruset seg i sin tøylesløshet overfor de (forpliktet) forsvarsløse ofre lød hykleriets høysang i Høyesteret, i Storting og i Kirkene.

Får vi bestå som folk og land vil historien skjenke det skjønneste ettermæle til de kvinner og menn som i patriotisk offervilje reddet det forrædte folk og land under og etter verdenskrigen, så det forrykte og forløyede folk atter kunne begynne en ny arbeidsdag med så å si dekket bord.

Denne innsats kommer tydeligst til uttrykk i det svar som Nasjonal Samlings fører Vidkun Quisling ble provosert til å gi sine ugilde dommere: «Ingen nålevende nordmann har utrettet så meget for sitt land som jeg».

Quisling var vel en av de internasjonale krefters mest forhatte menn. Mest forhatt var han av disse krefters representanter i Norge. Den uhyggelige sannhet han fastslo, måtte derfor koste ham livet. Av samme sannhetsgrunn måtte tap av liv, innesperring og ruin følge som en nødvendighet for hans medarbeidere — som vi er fristet til å kalle de siste nordmenn. Uten denne tilintetgjørelse av Norge som rettsstat kunne ikke forrederpartiene med hjelpere atter komme til makten for påny å føre oss mot stupet.

I et senere innlegg skal vi enkelt og forstelig nevne hvilke forfalskninger av lov og rett som er blitt brukt for å kunne tyne Nasjonal Samling og andre sannhetsbærere.

Verden kan ikke forløses ved maktforholdsregler

Fint skal det være!

Ved kongelig resolusjon har de danske legasjonsråder i London fått tillatelse til å «føre tittel av overordentlig gesandt og befullmektiget minister». Følgen herav blir at Danmark i London får en ambassadør — som til og med er greve — og tre ministre!

Politiken gjengir meddelelsen under titlen «Inflasjon i toppen» og tilføyer meget ufint:

Men når det saaledes hele tiden bliver finere og finere, bliver titlerne saa ikke efterhaanden lidt utvandede? Og saa bliver det de rigtige titlers tur til at faa en tand opad. Det næste bliver maaske superambassadører, superministre og supergesandter. Over-gesandter lyder jo nemlig ikke saa godt. Det kan forveksles med en militær tittel. Og minder ogsaa lidt om «overformand».

— — — Nå må Norge skynne seg å følge etter. Vi er da virkelig like gode og vel så det som lille Danmark! Hvorfor skal nå også Danmark og Sverige flutte seg med både grever og baroner og imponere på utlandet? Hvorfor skal Ola Nordmann fortsatt gå rundt som en Askeladd blant sine nordiske brødre? Var det ikke visom vandt krigen! Mens svenskene satt hjemme og rørte i suppegryta! Og se på England hvor pampene adles på løpende bånd — og Frankrike — Hvorfor skal vi være dårligere? Er vi ikke like gode demokrater som dem? La oss snarest få en representativ kommisjon som kan legge fram forslag til et nytt adelskap som kan stille oss på like fot med våre omgivelser!

De kredser som satt inne med makten, måtte etterhvert la seg overbevise om at både for å oppnå og opprettholde makten er alle midler som ellers gjelder for å være umoralske, tillatt. Med samfunnets økende demokratisering blir i lengden alle samfunnslag etterhvert fortrolig med deres politiske moral. Mens hittil rovet moral bare hadde bevisst gyldighet i krisesituasjoner og for herskende grupper, ikke bare økes dette voldselement med demokratiseringen av samfunnet — stikk imot hva man ventet — men det blir bent fram offentlig visdom for hele samfunnet.

La oss gjerne kalle det «næringsting»

Vanskelig å forene planøkonomi med folkestyre og rettsstat.

Flertallet i Pris- og Rasjonaliseringskomiteen synes ikke å ha det politiske flertall helt med seg i sine revolusjonerende forslag. Vi ser således at bladet «Kontakt» kritiserer temmelig skarpt og finner meget som utelukker at forslagene kan få noen praktisk anvendelse på meget lenge. Komiteen har arbeidet på sviktende grunn, sier bladet, og det virker nå somom komiteflertallet forsøker å fly før vingene er utvokset. Vanskene ligger i dagen. Det vil her ikke dreie seg om en håndheving av rettsregler, men om å ta stilling til skjønn av delvis politisk karakter. Det blir da ikke lett å ha den samme urokkelige tillit til dommernes objektivitet samtidig som regjeringens konstitusjonelle ansvar blir flytende.

Vi skal her gjengi et utdrag av «Kontakt»s artikkel, som har særlig interesse, idet bladet likefrem tar spørsmålet om et næringsting opp til drøftelse — altså noe av det viktigste i det så forhåned NS-programmet.

Det er klart, sier «Kontakt» at det alltid må være Stortingets oppgave å ta stilling til de generelle retningslinjene for den økonomiske politikken som for all annen samfunnsvirksomhet. Men det som Stortinget ikke makter, må utøves av folkestyre i andre former, hva en enn velger å kalle dem. Det vil stemme med et sosialistisk grunnsyn å gi kommunestyre og regionale samarbeidsorganer større rådighet over midlene i den økonomiske politikken og å bygge ut samvirkebevegelser. Etter som det blir mulig å oppnå et mer positivt samarbeid, må en også øke fagbevegelsens og næringsorganisasjonenes rolle i den konstruktive politikken. På an-

nen måte kan en ikke få apparatet til å fungere uten voksende tvang.

Samtidig som alt dette sammenfattes i en planøkonomi, vil det være god grunn til å overveie en utskillelse av den økonomiske kontroll og samordning fra samfunnsstyret for øvrig — altså en slags næringslivets delvise autonomi.

På samme måte som den økonomiske forvaltningen mer og mer får form av selvstendige direktorater med betydelig delegert myndighet, er det ikke ulogisk at det økonomiske demokratiet før eller senere munnar ut i et — la oss gjerne kalle det «næringsting», vi må ikke la oss skremme av ord — med representanter for lønsmottakere, forbrukere og næringsdrivende. Et slikt økonomisk parlament vil da ha til oppgave å utforme og kontrollere den økonomiske politikken etter de retningslinjer som fastsettes av det norske Storting. . .

En slik ordning vil ikke bety noen undergraving av Stortingets myndighet — tvert imot, mener bladet. En må ta konsekvensene av at samfunnet er blitt så komplisert — ikke ved å overlate flere og flere felter til administrative avgjørelser, men ved å opprette nye demokratiske organer som kan sette Stortinget i stand til effektivt å vareta den oppgave å styre landet.

Det vil vare meget lenge innen vi er nådd så langt. Vi må være forsiktige med å opprette nye institusjoner eller legge om vanlig praksis før tiden er moden til det. Men når flertallsinnstillingen går såpas langt i å ville binde den økonomiske forvaltning til bestemte former, må det være riktig å peke på at en kan komme til å bli stilt overfor nødvendigheten av helt andre løsninger.

Det som nå først og fremst trenges er en enhetlig utforming av de økonomiske målene og en samlet vurdering av de midler som kan være hensiktsmessige. Først da kan vi konkret løse det problem å forene planøkonomien med folkestyre og rettsstat. Før det er skjedd, skal vi være varsomme med å vedta vidtrekkende lover, slutter «Kontakt».

„Ikke et ord

i avisen»

Under denne tittel har pseudonymet Georg prestert Dagens ekko i Aftenposten 3. mai. Han understreker det merkkelige i at nyheten om det russiske angrep på et fransk rutefly på vei til Berlin, som fant sted en tirsdag formiddag, ennå lørdag ikke var nådd fram til bladet Frihetens spalter og skriver videre:

«Den russiske tausheten omkring denne episoden bringer fram i minnet en rar liten episode fra 9. april 1940. Mange vil huske at tyske fly om ettermiddagen gikk over Blindernområdet og slapp noen bomber ned over

Den tredje stand — i klemme mellom staten og arbeiderne.

I Danmark har 62000 sluttet seg sammen om felles mål

Den stann slutter seg sammen i enkeltmedlemmer, alt etter bedriftes medlem av de Samvirkende. De

Kongelig utenriks-politikk.

ET SVENSK OPPGJØR.

I svensk «Historisk Tidsskrift» har

makten fra landet 7. juni 1940, fra plikter, fra de blodige ruiner og med formell overgivelse av landets suverenitet til den tyske okkupasjonsmakten den 10. juni 1940.

På flukten til Kanada via England stanset flyktningene i London hos sine arbeidsgivere, på hvis krav Norge og dets folk var ofret. Her ble det klart hvorfor England hadde krevet flukten — nemlig for propagandistiske oppgaver utenfor tysk innflytelse. I felles interesse med arbeidsgiveren ble all mulig hjelp ytt for igangsettelse av et løgn- og bedragarfelttog for atter å føre det tåpelige folk bak lyset og kanskje engang å slippe farefritt hjem igjen.

I London fødtes den digre løgn om «Elverumsfullmakten» — at flyktningene hadde fullmakt til å opptre på vegne av et erobret folk både innenfor og utenfor Norge!

Herfra ble det norske folks medførte eiendom — gullbeholdningen — disponert med forbillende i kasseberøvere.

Herfra fikk de bistand til å shanghaje forsvarsløse norske sjøfolk til engelsk tjeneste i krigssonene.

Herfra disponertes handelsmari-nens fortjeneste — kjøpt med norske sjøfolks liv og undergang av norsk tonnasje — for (også) å få forsorgsbidrag for seg selv og andre flyktninger (der tok regjeringen i sin tjeneste — som Hambro sa): — Et uhyre kostbart marionett styre å la negerrepublikk i ly av

staten og arbeiderne.

I Danmark har 62000 sluttet seg sammen om felles mål

En stann slutter seg sammen i Danmark. Det er skjedd ved dannelsen av Fellesrådet for danske tjenestemanns- og Funksjonærorganisasjoner, og denne nye organisasjon har allerede 62.000 medlemmer. Sammensetningen ser slik:

De fleste medlemmer av Danmarks lærerforening (19.000), Tjenestemennene i CO II, embetsmennene, populært kalt Gullsnorene (15.000), Stats-embetsmennes Samråd (8000), Kommunale funksjonærer og Sentralforeningen for danske funksjonærorganisasjoner (11.000) og hertil Skibsførerforeningen (950) og Styrmandsforeningen (1000).

Under hovedforeningene skjuled seg en rekke sammenslutninger: Under Samrådet lærerne ved de høyere læreanstalter, dommerne, politimestrene og politifullmektigene, ingeniører i statens tjeneste, ministerienes embetsmenn, statsskolenes lærere, forsvarrets offiserer, embetslægene og (ikke tilsluttet men i samarbeide) presteforeningen. Under Centralforeningen for danske funksjonærorganisasjoner: Bankfunksjonærene, sparekassefunksjonærene, forsikringsfunksjonærene fra en rekke ervervsforetagender, som dels gjennom foreninger og dels som

enkelmedlemmer, alt etter bedriftenes størrelse.

I Fellersrådets første henvendelse til almenheten heter det: «Fellesrådet vil nøye følge den økonomiske politikk med særlig henblikk på pris-, lønn- og skatteutviklingen, idet Fellesrådet er av den mening, at de fastlønnede grupper i alt for høy grad har lidt under den hittil stedfundne utvikling på disse områder. Fellesrådet anser det for å være av den største betydning for det danske samfunn å ha en høyt kvalifisert og økonomisk uavhengig funksjonærstand, og vil arbeide for å sikre standen mere betryggende levevilkår enn tilfellet har vært hittil».

Den nye sammenslutning betrakter det som noe avgjørende at den mellomstand, som de forskjellige organisasjoner representerer, ikke engasjeres politisk. Man har skapt en politisk organisasjon og legger stor vekt på at den er det. Likesom de lavere tjenestemenn (Sølvsnorene) med 35.000 medlemmer i CO I er uten for idet de er tilsluttet De Samvirkende Fagforbund, hva de andre tjenestemenn ikke er, således står størsteparten av de private funksjonærer utenfor HK, idet denne organisasjon

er medlem av de Samvirkende. De ferreste høyere tjenestemenn og funksjonærer ville føle det som noe naturlig, om de via fagforbundene ikke bare skulle yte økonomisk støtte til den sosialistiske presse, men også en-sidig knytte sitt arbeide for bedre kår til et bestemt politisk parti.

Den mellomstand, som har innledet dette samarbeide, er blitt kalt «Den tredje stand» og føler ofte dette som riktig. Den ser på den ene side arbeiderne, hvis interesser den ikke kan dele, og på den annen side arbeids-kjøperne og staten, som har den i sitt bånd. I den utvikling som har funnet sted mellom disse store grupper, har den måttet føle seg klemmt under forhold, som ikke levnet den muligheter for en tilfretsstillende plassering.

Samfunnet er etterhånden i stadig høyere grad blitt avhengig av det arbeide som denne tredjestand utfører og administrasjonen spiller større rolle enn før. Det gjelder både for det private ervervsliv som for staten. — Således er antall funksjonærer i stadig stigning med en forenkelse med ca. 35 pct. fra 1940, mens det for såvel selvstendige som arbeidere viser ca. 30 pst. Antallet av funksjonærer og tjenestemenn utgjør idag 453.000.

De felles interesser, som disse har, knytter seg til:

Den faste stilling: Som tjenestemannen er funksjonæren innstillet på at hans stilling er en livsstilling.

Lønnssystemet: Tjenestemannens og funksjonærens lønningssystem er oppbygget på den samme måte. Man begynner med en mindre lønn og arbeider seg opp i gradene til det som blir sluttstillingen.

Skatten: Som fastlønnede har tjenestemannen og funksjonæren den samme interesse av et skattesystem, som letter byrdene for mellominntektene og begunstiger oppsparingen.

Prisene: Som fastlønnede uten noen sterk organisasjon i ryggen har tjenestemannen og funksjonæren den samme interesse i å unngå en konjunkturpreget økonomisk utvikling som minsker reallønnen.

Politikk: De føler seg ikke knyttet til noe bestemt politisk parti, men merker den samme utrygghet i den økonomiske og sosiale posisjon, som de har.

Derfor har de gått til dannelsen av denne organisasjon, som skal sikre en tallsterk del av samfunnet en posisjon som de kan være tjent med.

Mellom venner.

Teatersjef Hans Jacob Nilsen har fått innbydelse til teaterfestivalen i Aten. Som kjent ble han for en tid siden nektet innreisetilattelse til USA. Verdens Gang (8. 5. 52) kan ikke dy seg for følgende lille bemerkning i sakens anledning:

Hvem skulle trodd — at amerikanerne ville slippe Hans Jacob Nilsen inn i Hellas....

disdag formiddag, enna lørdag ikke var nådd fram til bladet Frihetens spalter og skriver videre:

«Den russiske tausheten omkring denne episoden bringer fram i minnet en rar liten episode fra 9. april 1940. Mange vil huske at tyske fly om ettermiddagen gikk over Blindern-området og slapp noen bomber ned over villastøkene. Aftenposten sendte straks opp en bil med journalist og fotograf og laget en stort oppslått historie om det som var skjedd. Sent på ettermiddagen innfant den tyske presseattaché seg i avisen og nedla under henvisning til den tyske militærkommando i Oslo apsolutt forbud mot at reportasjen kom i Aftenposten. Det ble protestert på det livligste mot forbudet. Det ble endog gjort oppmerksom på at titusener jo hadde opplevd episoden og at bare dette forhold var nok til å heve det latterlige forbud. Men alt forgjæves. «Es war ein technisches Versehen», og dermed basta, sa presseattachéen. Og feil innrømmer ikke diktaturer på trykk, det kunne jo rokke pastulatet om at diktaturer alltid har ret t».

Akk ja, det er virkelig forferdelig med disse fryktelige diktatorene som plutselig hever pekefingeren og kommanderer: Ikke et ord i avisen!

Mange år før Hitler var kommet til makten, er det en diktator i Akersgata som en vakker dag hevet pekefingeren og kommanderte: Ikke et ord i avisen — om Fridtjof Nansen! Det var dem som tillot seg å protestere mot forbudet. Det ble endog antydnet at titusener kjente til Nansens eksistens, og at bare dette forhold var nok til å heve det latterlige forbud. Men alt var forgjæves. Forbudet ble opprettholdt, og dermed basta. Noe annet kunne jo lett ha rokket postulatet om at diktatorene i Akersgata alltid har rett. Nansen måtte finne seg i å være en «død mann» i den nå så rystede hr. Georgs avis!

Og hvis hr. Georgs finfølelse ikke forbyr ham å nærme seg redaksjonens konfidentielle «ordre-bok», vil han sikkert til sin forbauselse og forferdelse oppdage at han vil finne rikelig med stoff til nye Ekkoer — om enn med andre og mere hjemlige adresser.

Phillip.

Alvor og spøk.

I en polemikk i Morgenbladet skriver Sigurd Høel bl. a.:

«Nå er så vidt jeg vet ikke ironi forbudt her i landet ennå, hverken ved lov eller forordning. Men et slikt forbud er snart overflødig; for enhver kan merke eller burde kunne merke, at fra år til år, ja snart fra dag til dag senker det seg et jern-teppe ned foran øynene til flere og flere. De kan ikke oppfatte ironi mer, men tar allting bokstavelig og grav-alvorlig — på det at Norge omsider virkelig kan bli et muntert land å leve i.»

«Hva Lex Thagaard angår, skal det bli spennende å se, om Arbeiderpartiet presser denne loven, som rett og slett forandrer hele vår samfunnsform, igjennom i Stortinget uten først å forelegge den for velgerne. I så fall får vi, så vidt jeg kan forstå, noe som kan kalles «kald borgerkrig» i landet, og Norge vil bli det mest dirigerte land vestenfor jernteppet.»

Kongelig utenriks-politikk.

ET SVENSK OPPGJØR.

I svensk «Historisk Tidsskrift» har arkivar W. M. Carlgren avsløret falskheten i historien om at kong Oscar II høsten 1904 planla med tyrkisk hjelp å angripe Russland. «Dagens Nyheter» gjorde et stort nummer av denne historie som ledd i kampanjen mot det Bernadotske dynasti. Carlgren konstaterer nå at de tyske rapporter, som lå til grunn for angrepene, er rene forfalskninger, foretatt av en kar, som hadde gjort denslags til levebrød. «Svenska Dagbladet» skriver i forbindelse med dette:

«Sin egentlige interesse fikk hele affæren bare ved at «Dagens Nyheter» lanserte dokumentene som et ledd i sin antiroyalistiske kampanje og fullstendig frenetisk forsvarte deres kildeverdi. De ble sagt å utgjøre et flagrant eksempel på «Kongelig utrikespolitikk». «Sterke argument støder turkdokumentens åkthet», «Fredes furste i ny belysning» — man kunne fortsette lenge med å plukke i «Dagens Nyheter» skaff av saftig og kjernfulle omdømme i denne sammenheng».

Som et overraskende supplement til dette citat skriver «Fria Ord»: «Dagens Nyheter» uvilje mot det Bernadotske dynasti kommer bl. a. derav, at Karl Johan gjorde vanskeligheter, da Bonniers stamfar i Danmark søkte statsborgerrett i Sverige. Karl Otto Bonnier tar klandrende opp denne saken i sine memoarer. Den samme intolleranse mot kongehuset har gått i arv fra den ene DN-redaktøren til den andre — til bevis på at eieren ikke øver noen innflytelse på bladets innhold!»

Ekteskap.

Jeg er 40 år. Frontkjemper. Har fast stilling. Min kvinne forsvandt med okkupasjonen. Ønsker å bli kjent med NS-kvinne i rimelig alder. Kan gjerne ha et barn. Bill mrk. «Diskresjon loves nr. 170».

Ettersøking.

En av mine venner har bedt meg søke å komme i kontakt med en frontkjemper ved navn Rise. Sistnevnte var offiser i SS og var en av dem som sist var sammen med — og derfor muligens kan gi opplysning om — min venns bror, som også var frontkjemper, men som dessverre ikke er vendt tilbake. Rise skal være vestlending, men Vestlandet er stort, og på mine kanter har jeg ikke truffet noen som kjenner ham. Vennligst skriv til bill. mrk. «Frontkjemper nr. 169»

Nordmørspostens Trukk nr.

med at de ikke søkte samarbeide med okkupanten for Tysklands skyld, men fordi deres fornuft, sammenholdt med påbudene i Haagerkonvensjonen, tilsa dem å verne Norges interesser på beste måte. Det samme argument som Stortingets presidentskap framholdt.

En okkupant blir aldri populær, i hvilken grad vil mest avhenge av den okkuperte befolknings holdning.

Selvsagt kan motstand føles som nasjonal plikt, men hendingene har da tilbøyelighet til å utvikle seg som ringer i vannet: motstand — reaksjon — sabotasje — sterkere reaksjon — øket sabotasje — skytning av gissler. Er man først aktivt med i denne utvikling, vil okkupantens framgangsmåte forekomme en så brutal at en hvilken som helst motaksjon blir hellig plikt. Men så lenge franktirørvirksomhet ikke beskyttes ved internasjonal overenskomst, må de aktive vite at de begår halsbrekkende gjerning, og som menn må de ta følgene derav.

Men aktive motstansfolk synes kun unntakelsesvis å ha bevart nok tern dømmekraft. Vi viser til vår kommende utredning om Hjemmefrontens deltakelse i utarbeidelsen av de provisoriske anordninger, til utallige artikler i aviser og tidskrifter og til de mange patriotiske bøker i 1945 og utover.

Den mentale innstilling som framgår av følgende tre brev til dr. Scharffenberg, jfr. Berglöff «Etter 7. mai», synes å ha vært den grunnleggende i Hjemmefrontens forfølgelse av NS-folk:

«Det å likestille samfunnets bunn fall, hva NS jo var, med anstendige folk er forloren og falsk humanisme — vi (må) ikke gi forbryterne — forbrytermentaliteten — vekstmuligheter. De har tapt sine menneskerettigheter, Rolf Hofmo,

2014

«... individer som har hatt med den planmessige utryddelse av minst 12 millioner uskyldige mennesker å gjøre, har for alltid berøvet seg selv retten til å karakteriseres som mennesker. De er ikke mennesker. De står lavere enn et hvilket som helst dyr, N. Chr. Brøgger».

«Jeg for min del har gjort mitt til hevnen og mer hevsn skal jeg og alle gode nordmenn nå. K. M., -- Abildso, nr. 331—13134».

Den alminnelige NS-mann bedømte tyske overgrep på samme måte som en hvilken som helst noktern utenforstående. Selv om man ikke kjente rekkevidden av f. eks. jødeforfølgelsene, så var den alminnelige motvilje mot disse sikkert like stor innen NS som utenfor. (Nedskriveren herav hjalp personlig truede jøder).

Vi protesterer mot å bli indentifisert med okkupanten og hans handlinger, vi protesterer mot der misforståelse at disse skal hevnes én for alle og alle for én på vergeløse NS-folk.

Som Forbundet for Sosial Oppreisning flere ganger offentlig har framholdt, tar vi også avstann fra alle handlinger begått av NS-folk, som rammes av den borgerlige straffelovs bestemmelser, men vi protesterer mot å bli indentifisert med en forbryter, én for alle og alle for én, fordi om forbryteren var medlem av samme politiske bevegelse.

Likesom en NS-linje i alle fall måtte oppstå som et produkt av okkupasjonen, likeså uavvendelig måtte der oppstå en motstansbevegelse. Vi har i denne utredning ikke kommentert okkupantens traktatmedholdelige framgangsmåte eller mangel på sådan. Vi har heller ikke angrepet Hjemmefrontens moralske motiver.

Men vi har tatt avstann fra den

måte hvorpå Hjemmefronten viste sitt nasjonale sinnelag, fra ødeleggelse av norske liv og norske verdier til skade for Norge, handlinger som førte til at livet ble uutholdelig for alle parter, uten for okkupanten. Vi tar avstann fra masse-mordene på NS-folk.

Og vi protesterer framfor alt mot at Hjemmefrontens ledere, som hadde gjort seg selv til våre politiske motstandere, hevet sitt hat til okkupanten på NS-medlemmene, én for alle og alle for én, ved å opptre som lovmaker og samtidig som dommere over oss.

Mellom lov og dom kommer rettsforhandlingen. I all sivilisert rettspraksis har anklagede lovfestede rettigheter, og det påligger en upar-tisk domstol og kun en sådan, å sørge for at disse blir respektert. Anklagedes viktigste rettighet må vel være at loven skal være lov og ikke dom. Dessverre synes denne selvfølgelig rettighet med velberåd hu å være satt tilside av rettsoppgjørets lovmakere.

Røed sier, s. 149: «Den alminnelige strafferettspraksis i alle siviliserte land bygger på den hovedregel at man ikke kan straffe andre enn gjerningsmannen og bare når denne har utvist subjektiv skyld».

Det har vært framholdt at Hjemmefronten kunne bryte folkeretten fordi okkupanten brøt den. En sådan regel om gjengjeldelse har ikke lovsform. Selv å gjøre det som man skyter motparten for, kan heller ikke ha noe moralsk grunnlag.

Spørsmålet ligger utenfor vår bevisførsel i disse artikler, vi skal der for ikke komme inn på den folkerettslige hjemmel eller manglende sådan for okkupantens handlinger og Hjemmefrontens reaksjon på disse, resp. på Hjemmefrontens handlinger og okkupantens reaksjon